

Przemysłu Lekkiego i Przemysłu Chemicznego, co następuje:

§ 1. Odpadkami fotograficznymi w rozumieniu niniejszego zarządzenia są nie nadające się do dalszego użytku zgodnie z pierwotnym przeznaczeniem:

- 1) błony nitrocelulozowe (palne) pokryte emulsją srebrną, wywołane i nie wywołane;
- 2) błony acetocelulozowe (niepalne) pokryte emulsją srebrną, wywołane i nie wywołane;
- 3) zużyty płyn utrwalający;
- 4) emulsja srebrna.

§ 2. 1. Do gromadzenia i zaofiarowania do skupu odpadków wymienionych w § 1 obowiązane są:

- 1) przedsiębiorstwa podległe Centralnemu Urzędowi Kinematografii;
- 2) zakłady społeczne służby zdrowia;
- 3) uspołecznione zakłady fotograficzne;
- 4) archiwa państwowe.

2. Odpadki wymienione w § 1 powinny być magazynowane zgodnie z obowiązującymi przepisami przeciwpożarowymi w pomieszczeniach krytych, zabezpieczających przed zniszczeniem.

3. Odpadki wymienione w § 1 pkt 1 i 2 powinny być segregowane na błony odpadkowe nitrocelulozowe („nitro”) i acetocelulozowe („aceto”).

4. Zużyty płyn utrwalający powinien być odwodniony zgodnie z instrukcją Ministerstwa Przemysłu Chemicznego.

§ 3. 1. Do przeprowadzenia procesu odsrebrzania odpadków wymienionych w § 1 pkt 1 i 2 upoważnia się Cieszyńską Wytwórnę Farb i Lakierów (C. W. F. i L.) w Cieszynie.

2. Szlam uzyskiwany w procesie odsrebrzania odpadków wymienionych w § 1 pkt 1 i 2 C. W. F. i L. zaofiarowuje do skupu i przesyła Fabryce Odczynników Chemicznych (F.O.Ch.) w Gliwicach, która wydobywa z otrzymanego szlamu srebro metaliczne.

3. Tryb postępowania z uzyskanym srebrem regulują właściwe przepisy.

§ 4. Centrala Odpadków Użytkowych, uprawniona z mocy § 1 pkt 10 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 lipca 1948 r. w sprawie obrotu i gospodarowania odpadkami użytkowymi (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 280) oraz § 1 rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia

9 sierpnia 1948 r. w sprawie obrotu i gospodarowania odpadkami użytkowymi (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 283) do obrotu i gospodarowania odpadkami wymienionymi w § 1 pkt 1 i 2 na zasadach wyłączności, niezależnie od akcji prowadzonej we własnym zakresie upoważni C.W.F. i L. do skupu tych odpadków.

§ 5. 1. Przedsiębiorstwa podległe Centralnemu Urzędowi Kinematografii zaofiarowują do skupu:

- 1) odpadki wymienione w § 1 pkt 1 i 2 — C.W.F. i L.;
- 2) odpadki wymienione w § 1 pkt 3 i 4 — F.O.Ch.

2. Pozostałe jednostki wymienione w § 2 ust. 1 zaofiarowują do skupu:

- 1) odpadki wymienione w § 1 pkt 1 i 2 — zbiornicom Centrali Odpadków Użytkowych;
- 2) odpadki wymienione w § 1 pkt 3 i 4 — F. O. Ch.

3. Przy zaofiarowaniu do skupu jednostki wymienione w § 2 ust. 1 mają obowiązek przesyłania odpadków do odbiorcy na jego koszt.

§ 6. Centrala Odpadków Użytkowych przekazuje skupione ze wszystkich źródeł odpadki wymienione w § 1 pkt 1 i 2 do C. W. F. i L.

§ 7. 1. Odpadki wymienione w § 1 pkt 1 i 2 objęte cennikami Centrali Odpadków Użytkowych powinny być sprzedawane po cenach i na warunkach określonych tymi cennikami.

2. Ustalenie cen na odpadki wymienione w § 1 pkt 3 i 4 nastąpi zgodnie z obowiązującymi przepisami.

§ 8. Odpadkami wymienionymi w § 1 pkt 1 i 2 przed procesem odsrebrzania jak i po odsrebrzeniu dysponuje Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego.

§ 9. Ujawnione przypadki niestosowania się do obowiązujących przepisów należy kierować do władz powołanych do ścigania przestępstw.

§ 10. Zasady wykonania niniejszego zarządzenia przez jednostki podległe Ministrom Obrony Narodowej i Bezpieczeństwa Publicznego ustali zarządzenie tych Ministrów wydane w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

§ 11. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego: w z. E. Szyr

681

ZARZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW

z dnia 6 maja 1952 r.

w sprawie ramowego planu kont dla państwowych przedsięwzięć wykonawstwa inwestycyjnego na rok 1953.

Na podstawie § 1 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1950 r. w sprawie zakresu działania Ministra Finansów i zmiany zakresu działania Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego (Dz. U. R. P. Nr 22, poz. 188) oraz na podstawie pkt 2 uchwały Nr 226 Prezydium Rządu z dnia 24 marca 1951 r. w sprawie usprawnienia systemu rachunkowości uspołecznionych przedsiębiorstw umożliwiającego pogłębienie rozrachunku gospodarczego i planowania kosztów własnych (Monitor Polski Nr A-28, poz. 360 i Nr A-103, poz. 1502) zarządza się, co następuje:

§ 1. Wprowadza się na rok 1953 ramowy plan kont dla wszystkich państwowych przedsiębiorstw wykonawstwa inwestycyjnego stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Przedsiębiorstwami wykonawstwa inwestycyjnego w rozumieniu niniejszego zarządzenia są przedsiębiorstwa budowlane, budowlano-montażowe, montażowo-konstrukcyjne, biura projektów, przedsiębiorstwa miernicze, geodezyjne, fotogrametrii i kartografii, przedsiębiorstwa wierceń poszukiwawczych, przedsiębiorstwa poszukiwań geofizycznych i geologicznych, przedsiębiorstwa czerpalno-morskie itp. przedsiębiorstwa.

§ 3. Zatwierdza się ogólne zasady funkcjonowania kont wymienionych w ramowym planie kont, o którym mowa w § 1, zawarte w załączniku Nr 2 do niniejszego zarządzenia.

§ 4. Zarządzenie obowiązuje od dnia 1 stycznia 1953 r.

Minister Finansów: K. Dąbrowski

Załącznik Nr 1 do zarządzenia Ministra Finansów z dnia 6 maja 1952 r. (poz. 681).

RAMOWY PLAN KONT DLA PAŃSTWOWYCH PRZEDSIĘBIORSTW WYKONAWSTWA INWESTYCYJNEGO

Rozdział I — Środki trwałe

- 001 — Środki trwałe
- 002 — Inwestycje w dzierzawionych środkach trwałych
- 003 — Umorzenie środków trwałych
- 004 — Likwidacja środków trwałych

Rozdział II — Inwestycje i remonty kapitalne

- 011 — Inwestycje rozpoczęte
- 012 — Materiały na inwestycje
- 013 — Zaliczki na inwestycje
- 014 — Inwestycje zakończone
- 015 — Remonty kapitalne
- 017 — Finansowanie inwestycji
- 020 — Rachunki bankowe środków na inwestycje i remonty kapitalne
- 024 — Fundusze na inwestycje i remonty kapitalne
- 026 — Kredyty na inwestycje i remonty kapitalne
- 028 — Dostawcy w zakresie inwestycji i remontów kapitalnych

Rozdział III — Fundusze własne

- 031 — Fundusz statutowy
- 032 — Finansowanie środków obrotowych
- 033 — Dotacje na pokrycie planowych strat
- 035 — Odprowadzenie nadwyżek środków obrotowych
- 036 — Przelewy części zysku przeznaczonej dla budżetu
- 037 — Przelewy części zysku na inwestycje
- 039 — Odpisy na fundusze specjalnego przeznaczenia

Rozdział IV — Środki pieniężne

- 041 — Kasa
- 042 — Czeki obce
- 043 — Rachunek rozliczeniowy
- 044 — Akredytywy
- 045 — Inne rachunki bankowe
- 046 — Środki pieniężne w drodze
- 047 — Czeki limitowane
- 048 — Rachunek zaliczek

Rozdział V — Kredyty bankowe

- 051 — Kredyty normatywne
- 052 — Kredyty ponadnormatywne
- 053 — Kredyty inkasowe
- 054 — Inne kredyty
- 057 — Kredyty przeterminowane

Rozdział VI — Rozrachunki

- 061 — Zleceniodawcy i odbiorcy za faktury w inkasie bankowym
- 062 — Zleceniodawcy i odbiorcy za faktury pozainkasowe
- 063 — Zleceniodawcy i odbiorcy za faktury nie zapłacone w terminie
- 064 — Zleceniodawcy za zaliczki
- 065 — Podwykonawcy za faktury inkasowe
- 066 — Podwykonawcy za faktury pozainkasowe
- 067 — Podwykonawcy za faktury nie zapłacone w terminie

- 068 — Podwykonawcy za zaliczki
- 070 — Dostawcy za faktury inkasowe
- 071 — Dostawcy za faktury pozainkasowe
- 072 — Dostawcy za faktury nie zapłacone w terminie
- 073 — Dostawy niefakturowane
- 074 — Dostawy za zaliczki
- 075 — Pracownicy za płace
- 076 — Pracownicy za płace nie podjęte
- 077 — Pracownicy za sumy do rozliczenia
- 078 — Inne należności i zobowiązania
- 079 — Roszczenia sporne
- 080 — Roszczenia z tytułu mank, ubytków i strat
- 081 — Manka, ubytki i straty nie zawinione
- 082 — Kaucje otrzymane

Rozdział VII — Rozrachunki publiczno-prawne

- 085 — Rozrachunki z tytułu podatków, danin i opłat
- 086 — Rozrachunki z tytułu ubezpieczeń społecznych
- 088 — Rozrachunki z innych tytułów publiczno-prawnych

Rozdział VIII — Rozrachunki wewnętrzno-branżowe

- 091 — Rozrachunki z tytułu wydzielonych środków
- 092 — Rozrachunki bieżące
- 093 — Rozrachunki z samodzielnymi oddziałami przedsiębiorstwa
- 095 — Scentralizowane rozrachunki z budżetem

Rozdział IX — Fundusze specjalnego przeznaczenia

- 101 — Rozliczenie amortyzacji
- 102 — Fundusz zakładowy
- 104 — Fundusz popierania produkcji ubocznej
- 106 — Inne fundusze

Rozdział X — Rozliczenia międzyokresowe

- 111 — Nakłady przyszłych okresów
- 112 — Rezerwa na wydatki przyszłych okresów
- 113 — Dochody przyszłych okresów
- 114 — Tymczasowe budynki i urządzenia budowy

Rozdział XI — Materiały

- 121 — Rozliczenie faktur i materiałów
- 123 — Materiały podstawowe
- 124 — Konstrukcje i elementy
- 125 — Materiały pomocnicze
- 126 — Paliwo
- 127 — Części zapasowe maszyn i urządzeń
- 128 — Przedmioty nietrwale
- 129 — Zużycie przedmiotów nietrwałych
- 131 — Materiały w przerobie
- 132 — Opakowania
- 135 — Odpadki
- 137 — Zapasy nieprodukcyjne
- 138 — Inwentarz żywy

Rozdział XII — Płace

- 141 — Płace podstawowe i dodatkowe

Rozdział XIII — Produkcja i gospodarka uboczna

- 151 — Produkcja budowlana
- 152 — Montaż konstrukcji metalowych i innych elementów
- 153 — Montaż przedmiotów wyposażenia technicznego
- 154 — Eksploatacja maszyn i mechanizmów budowlanych
- 155 — Prace projektowe, geologiczno-poszukiwawcze i naukowo-badawcze
- 156 — Różne roboty do rozliczenia
- 157 — Produkcja pomocnicza
- 158 — Koszty bezpieczeństwa i higieny pracy
- 159 — Remonty bieżące
- 160 — Koszty zaopatrzenia i składowania
- 161 — Koszty administracyjno-gospodarcze
- 162 — Inne koszty ogólne
- 163 — Braki
- 164 — Przestoje
- 167 — Gospodarka uboczna

Rozdział XIV — Towary wysłane i usługi wykonane

- 179 — Towary wysłane i usługi wykonane

Rozdział XV — Podatek obrotowy i koszty związane ze sprzedażą

- 181 — Podatek obrotowy i od operacji nietowarowych
- 183 — Koszty sprzedaży

Rozdział XVI — Sprzedaż

- 191 — Sprzedaż robót
- 192 — Sprzedaż wyrobów produkcji ubocznej
- 195 — Sprzedaż usług
- 196 — Sprzedaż wyrobów i materiałów

Rozdział XVII — Straty i zyski

- 201 — Straty i zyski

Załącznik Nr 2 do zarządzenia Ministra Finansów z dnia 6 maja 1952 r. (poz. 681).

OGÓLNE ZASADY FUNKCJONOWANIA KONT RAMOWEGO PLANU KONT DLA PAŃSTWOWYCH PRZEDSIĘBIORSTW WYKONAWSTWA INWESTYCYJNEGO**Rozdział I — Środki trwałe.**

Rozdział I obejmuje następujące konta:

- 001 — Środki trwałe,
- 002 — Inwestycje w dzierżawionych środkach trwałych,
- 003 — Umorzenie środków trwałych,
- 004 — Likwidacja środków trwałych.

Konta rozdziału I służą do księgowego ujęcia przydzielonych przedsiębiorstwu przez Państwo środków trwałych, niezbędnych do wykonania zadań planowych.

001 — Środki trwałe.

Konto 001 służy do ujęcia środków trwałych w ich wartości inwentarzowej. W bilansie wykazuje się środki trwałe w wartości netto, to znaczy po potrąceniu umorzenia środków trwałych (księgowanego na koncie 003).

O zakwalifikowaniu poszczególnych przedmiotów majątkowych do środków trwałych decydują kryteria ustalone w obowiązujących przepisach. Zwiększenie wartości środków trwałych może nastąpić w wyniku:

- 1) przyjęcia do eksploatacji własnych inwestycji zakończonych;
- 2) nieodpłatnego przejęcia obcych inwestycji we własnych środkach trwałych (wydzierżawionych);
- 3) nieodpłatnego przejęcia środków trwałych od innych przedsiębiorstw lub instytucji państwowych;
- 4) ujawnienia środków trwałych przy inwentaryzacji;
- 5) przeszacowania środków trwałych na zarządzenie władz;
- 6) przekwalifikowania przedmiotów nietrwałych na środki trwałe.

We wszystkich powyższych przypadkach przyrostem wartości obciąża się konto 001 na dobro konta funduszu statutowego — 031. W przypadku wymienionym w pkt 1 wartość zakończonej inwestycji powinna być przeniesiona z konta 011 „Inwestycje rozpoczęte” na konto 014 „Inwestycje zakończone”. W przypadkach wymienionych w pkt 2 — 6 zwiększeniu wartości środków trwałych towarzyszy zwiększenie umorzenia, które księgowane

jest: Wn 031 „Fundusz statutowy”, Ma 003 „Umorzenie środków trwałych”.

Zmniejszenie wartości środków trwałych może nastąpić na skutek:

- 1) nieodpłatnego przekazania środków trwałych;
- 2) sprzedaży środków trwałych (w przypadkach, w których obowiązujące przepisy na to zezwalają);
- 3) przeszacowania środków trwałych na zarządzenie władz;
- 4) przekwalifikowania środków trwałych na przedmioty nietrwałe;
- 5) likwidacji zużytych lub zniszczonych środków trwałych.

W przypadkach wymienionych w pkt 1, 3 i 4 zmniejszenie wartości inwentarzowej (Ma 001) oraz zmniejszenie umorzeń (Wn 003) księgowane jest w korespondencji z kontem 031 „Fundusz statutowy”.

W razie przeznaczenia środka trwałego do likwidacji przenosi się jego wartość inwentarzową (z konta 001) i umorzenie (z konta 003) na konto 004 „Likwidacja środków trwałych”.

002 — Inwestycje w dzierżawionych środkach trwałych.

Konto 002 służy do księgowania zarówno wartości inwentarzowej jak i umorzenia inwestycji dokonanych w dzierżawionych obcych środkach trwałych.

Wartością zakończonej inwestycji w dzierżawionych obcych środkach trwałych obciąża się konto 002 w korespondencji z kontem 031 „Fundusz statutowy”. Równoległe z tym zapisem obciąża się konto 014 „Inwestycje zakończone” na dobro konta 011 „Inwestycje rozpoczęte”. Umorzenie inwestycji w obcych środkach trwałych księguje się bezpośrednio na dobro konta 002 w korespondencji z kontem 031 „Fundusz statutowy”.

Po upływie terminu dzierżawy inwestycje wraz z umorzeniem przejmują wydzierżawiający, przy czym odpowiednie zapisy przeprowadza się analogicznie do nieodpłatnego przekazania środków trwałych.

003 — Umorzenie środków trwałych.

Na dobro konta 003 księguje się umorzenie środków trwałych w korespondencji z kontem 031 „Fundusz statutowy”.

W ciężar konta 003 księgowana jest wartość zakończonych remontów kapitalnych do wysokości umorzeń remontowanych obiektów (Ma 031) oraz zmniejszenie wartości umorzeń związane ze zmniejszeniem wartości inwentarowej środków trwałych. Saldo konta 003 uwiadcza się w danych uzupełniających do bilansu (patrz uwagi do konta 001).

004 — Likwidacja środków trwałych.

Konto 004 ujmuje księgowo przebieg likwidacji środków trwałych. Przeznaczenie środka trwałego do likwidacji powoduje przeniesienie jego wartości inwentarowej z konta 001, a umorzenia — z konta 003 na konto 004. Na ciężar konta 004 księguje się koszty poniesione w związku z likwidacją, na dobro zaś — środki uzyskane z likwidacji. Ostateczny wynik likwidacji wpływa na zmniejszenie lub zwiększenie funduszu statutowego.

Środki uzyskane z likwidacji środków trwałych mogą być przeznaczone na cele specjalne, przewidziane we właściwych przepisach prawnych.

Rozdział II — Inwestycje i remonty kapitalne.

Konta rozdziału II służą do ujęcia wszystkich operacji związanych z inwestycjami i remontami kapitalnymi na własne potrzeby przedsiębiorstwa, jeżeli nie zostały one objęte odrębną księgowością inwestycyjną.

W rozdziale II występują następujące konta:

- 011 — Inwestycje rozpoczęte,
- 012 — Materiały na inwestycje,
- 013 — Zaliczki na inwestycje,
- 014 — Inwestycje zakończone,
- 015 — Remonty kapitalne,
- 017 — Finansowanie inwestycji,
- 020 — Rachunki bankowe środków na inwestycje i remonty kapitalne,
- 024 — Fundusze na inwestycje i remonty kapitalne,
- 026 — Kredyty na inwestycje i remonty kapitalne,
- 028 — Dostawcy w zakresie inwestycji i remontów kapitalnych.

011 — Inwestycje rozpoczęte.

Konto 011 służy do rejestracji wszystkich nakładów dotyczących inwestycji rozpoczętych. W ciężar konta 011 księguje się:

- 1) przy zakupach inwestycyjnych — faktury dostawców inwestycji (Ma 028);
- 2) przy wykonywaniu inwestycji systemem zleconym — faktury wykonawców inwestycji (Ma 028);
- 3) przy wykonywaniu inwestycji systemem gospodarczym:
  - a) w przypadku gdy dana inwestycja stanowi przedmiot działalności podstawowej przedsiębiorstwa — wartość kosztorysową inwestycji (Ma 191),
  - b) w przypadku gdy dana inwestycja nie stanowi przedmiotu działalności podstawowej przedsiębiorstwa:
    - zużycie materiałów zakupionych ze środków na inwestycje (Ma 012),
    - zużycie materiałów zakupionych ze środków eksploatacyjnych (Ma konta rozdziału XI),

- płace podstawowe i dodatkowe wydzielonej brygady robotniczej (Ma 141),
- ubezpieczenia społeczne (Ma 036),
- usługi obce (Ma 028),
- usługi własne (Ma 195),
- różne wydatki związane z inwestycjami (Ma 041).

Ponadto na stronie Wn konta 011 księguje się koszty bankowe w korespondencji z kontem 017 „Finansowanie inwestycji” bądź 020 „Rachunki bankowe środków na inwestycje i remonty kapitalne”.

Koszty inwestycji zakończonych podlegają przeniesieniu z konta 011 na konto 014 „Inwestycje zakończone”.

Księgowaniu temu towarzyszą zapisy: Wn 001 „Środki trwale”, 002 „Inwestycje w dzierżawionych środkach trwałych”, 128 „Przedmioty nietrwale” lub 111 „Nakłady przyszłych okresów” — Ma 031 „Fundusz statutowy”.

012 — Materiały na inwestycje.

Na koncie 012 prowadzi się księgową ewidencję materiałów zakupionych zgodnie z obowiązującymi przepisami ze środków na inwestycje. Materiały te powinny być przechowywane odrębnie od materiałów zakupionych ze środków eksploatacyjnych.

Przychód tych materiałów księgowany jest w ciężar konta 012 w korespondencji z kontem 028 „Dostawcy w zakresie inwestycji i remontów kapitalnych”.

Wartość materiałów zużytych na cele inwestycyjne przenosi się na konto 011 „Inwestycje rozpoczęte”.

013 — Zaliczki na inwestycje.

W ciężar konta 013 księgowane są kwoty zaliczek wypłaconych wykonawcom inwestycji na podstawie obowiązujących przepisów (Ma 017, 020, 026). Rozliczone zaliczki przenosi się na konto 028 „Dostawcy w zakresie inwestycji i remontów kapitalnych”.

014 — Inwestycje zakończone.

W ciężar konta 014 przenosi się z konta 011 „Inwestycje rozpoczęte” całkowity koszt inwestycji zakończonych.

Po zatwierdzeniu bilansu uznaje się konto 014 kwotą środków zużytych na zakończone inwestycje w ciężar konta 017 „Finansowanie inwestycji” lub 024 „Fundusze na inwestycje i remonty kapitalne”.

015 — Remonty kapitalne.

W ciężar konta Nr 015 księguje się nakłady na remonty kapitalne.

Zapis przeciwstawny dokonywany jest:

- a) przy zleconym systemie wykonywania remontów kapitalnych — na koncie 028 „Dostawcy w zakresie inwestycji i remontów kapitalnych”,
  - b) przy wykonywaniu systemem gospodarczym na kontach:
    - 141 — Płace podstawowe i dodatkowe,
    - 086 — Rozrachunki z tytułu ubezpieczeń społecznych,
    - 028 — Dostawcy w zakresie inwestycji i remontów kapitalnych,
- rozdziału XI — Materiały,
- 191 — Sprzedaż robót,
  - 195 — Sprzedaż usług,
  - 041 — Kasa.

Ponadto na stronie Wn konta 015 księguje się koszty bankowe w korespondencji z kontem 026 „Rachunki bankowe środków na inwestycje i remonty kapitalne”.

Po zatwierdzeniu bilansu wartość zakończonych remontów kapitalnych spisuje się w ciężar konta 024 „Fundusze na inwestycje i remonty kapitalne” do wysokości salda Ma tego konta w zakresie remontów kapitalnych.

Jednocześnie księguje się wartość remontu kapitalnego do wysokości dotychczasowego umorzenia remontowanego środka trwałego: Wn 003 „Umorzenie środków trwałych”, Ma 031 „Fundusz statutowy”.

017 — Finansowanie inwestycji.

Konto 017 uznaje się za dokonane przez bank finansujący inwestycje wypłaty środków przeznaczonych na finansowanie inwestycji w ciężar kont 013, 026, 028, 043 oraz za koszty bankowe w ciężar konta 011.

Po zatwierdzeniu bilansu konto 017 obciąża się kwotą środków zużytych na finansowanie inwestycji zakończonych na dobro konta 014 „Inwestycje zakończone”.

Wykorzystanie limitów inwestycyjnych kontrolowane jest pozaskięgowo.

020 — Rachunki bankowe środków na inwestycje i remonty kapitalne.

Konto 020 służy do ujęcia operacji przeprowadzonych na rachunku bankowym, gromadzącym środki na inwestycje, oraz na rachunku bankowym środków, przeznaczonych na finansowanie remontów kapitalnych. Powyższe rachunki bankowe mogą być otwierane tylko w przypadkach przewidzianych w przepisach specjalnych.

W ciężar konta 020 księgowane są przelewy dokonywane na te rachunki z rachunku rozliczeniowego (043) lub z innych rachunków bankowych (045). Przelewom tym towarzyszy księgowanie na stronie Wn odpowiednich kont rozdziału IX „Fundusze specjalnego przeznaczenia”, 031 „Fundusz statutowy” lub 037 „Przelewy części zysku na inwestycje” oraz na stronie Ma konta 024 „Fundusze na inwestycje i remonty kapitalne”.

Na dobro konta 020 księguje się wypłaty dokonywane z rachunków bankowych środków na inwestycje i remonty kapitalne w ciężar kont 013, 026, 028, 043 oraz koszty bankowe w ciężar konta 011 bądź 015.

024 — Fundusze na inwestycje i remonty kapitalne.

Tworzenie funduszy na inwestycje i remonty kapitalne regulowane jest przepisami specjalnymi.

Jednocześnie z przelaniem środków z rachunku rozliczeniowego (043) lub z innych rachunków bankowych (045) na rachunki bankowe środków na inwestycje i remonty kapitalne przeprowadza się księgowanie: Wn konta rozdziału IX, 031, 037, Ma 024.

026 — Kredyty na inwestycje i remonty kapitalne.

Na koncie 026 księgowane są kredyty antycypacyjne na inwestycje i remonty kapitalne, udzielane w tych przypadkach, kiedy wykonanie inwestycji lub remontów kapitalnych wyprzedza akumulację środków przeznaczonych na ich sfinansowanie.

Na dobro konta 026 księguje się sumy uzyskanych kredytów w korespondencji z kontami: 013, 028, 043.

Splata kredytu księgowana jest w ciężar konta 026, na dobro konta 017 lub 020.

028 — Dostawcy w zakresie inwestycji i remontów kapitalnych.

Na dobro konta 028 księguje się faktury dostawców za dostawę i usługi, dotyczące inwestycji i remontów kapitalnych w korespondencji z kontami 011, 012 i 015.

W ciężar konta 028 księguje się zapłatę faktur (Ma 017, 020, 026) oraz rozliczone zaliczki na inwestycje (Ma 013).

Rozdział III — Fundusze własne.

Rozdział III — Fundusze własne zawiera konta funduszu statutowego oraz te konta, których salda wpływają na wysokość funduszu statutowego.

Rozdział III obejmuje następujące konta:

- 031 — Fundusz statutowy,
- 032 — Finansowanie środków obrotowych,
- 033 — Dotacje na pokrycie planowych strat,
- 035 — Odprowadzenie nadwyżek środków obrotowych,
- 036 — Przelewy części zysku przeznaczonej dla budżetu,
- 037 — Przelewy części zysku na inwestycje,
- 039 — Odpisy na fundusze specjalnego przeznaczenia.

031 — Fundusz statutowy.

Konto 031 przeznaczone jest do księgowego ujęcia funduszu statutowego przedsiębiorstwa.

Na dobro konta 031 księguje się bieżąco następujące operacje powodujące zwiększenie funduszu statutowego:

- 1) oddanie do użytkowania inwestycji zakończonych (Wn 001);
- 2) przejęcie nieodpłatnie środków trwałych (Wn 001);
- 3) zwiększenie wartości środków trwałych na skutek przeszacowania (Wn 001);
- 4) przekwalifikowanie przedmiotów nietrwałych na środki trwałe:
  - a) przeniesienie wartości umorzenia (Wn 129),
  - b) przeniesienie wartości inwentarzowej (Wn 001);
- 5) przekwalifikowanie środków trwałych na przedmioty nietrwałe:
  - a) przeniesienie wartości umorzenia (Wn 003),
  - b) przeniesienie wartości inwentarzowej (Wn 128);
- 6) ujawnienie środków trwałych przy inwentaryzacji (Wn 001);
- 7) zakończenie remontów kapitalnych (Wn 003);
- 8) przekazanie wartości umorzenia środków trwałych oddanych nieodpłatnie (Wn 003);
- 9) przeniesienie nadwyżki uzyskanej przy likwidacji środków trwałych (Wn 004);
- 10) pierwsze wyposażenie w przedmioty nietrwałe (Wn 128);
- 11) zwiększenie wartości środków obrotowych na skutek urzędowej zmiany cen (Wn konta rozdziału XI).

W ciężar konta 031 księguje się bieżąco następujące operacje powodujące zmniejszenie funduszu statutowego:

- 1) przekazanie nieodpłatnie środków trwałych (Ma 001);
- 2) zmniejszenie wartości środków trwałych na skutek przeszacowania (Ma 001);
- 3) przekwalifikowanie przedmiotów nietrwałych na środki trwałe:
  - a) przeniesienie wartości inwentarzowej (Ma 128),
  - b) przeniesienie wartości umorzenia (Ma 003);

- 4) przekwalifikowanie środków trwałych na przedmioty nietrwale:
  - a) przeniesienie wartości inwentarzowej (Ma 001),
  - b) przeniesienie wartości umorzenia (Ma 129);
- 5) umorzenie środków trwałych (Ma 003);
- 6) przejęcie umorzenia środków trwałych otrzymanych nieodpłatnie (Ma 003);
- 7) umorzenie inwestycji w dzierżawionych środkach trwałych (Ma 002);
- 8) przeniesienie straty na likwidacji środków trwałych (Ma 004);
- 9) zmniejszenie wartości środków obrotowych na skutek urzędowej zmiany cen (Ma konta rozdziału XI).

Po zatwierdzeniu bilansu rocznego na konto 031 przenosi się w księgach roku bieżącego salda zapisów dot. roku ubiegłego z kont: 032, 033, 035, 036, 037 i 039 oraz ostateczny wynik roku ubiegłego z konta 201 „Straty i zyski”.

032 — Finansowanie środków obrotowych.

Konto 032 służy do ujęcia dotacji otrzymanych tytułem wyposażenia w środki obrotowe bądź uzupełnienia ich niedoboru.

Konto 032 uznaje się sumą efektywnych wpływów na rachunek rozliczeniowy przedsiębiorstwa (Wn 043).

Po zatwierdzeniu bilansu rocznego saldo zapisów dotyczących roku ubiegłego z konta 032 przenosi się w księgach nowego roku na konto 031 „Fundusz statutowy”.

033 — Dotacje na pokrycie planowych strat.

Konto 033 przeznaczone jest do ujęcia dotacji otrzymanych na pokrycie strat.

Konto 033 uznaje się sumą efektywnych wpływów na rachunek rozliczeniowy przedsiębiorstwa (Wn 043).

Po zatwierdzeniu bilansu rocznego sumę zapisów dotyczących roku ubiegłego z konta 033 przenosi się w księgach nowego roku na konto 031 „Fundusz statutowy”.

035 — Odprowadzenie nadwyżek środków obrotowych.

Na koncie 035 księguje się odprowadzenie nadwyżek własnych środków obrotowych ponad normatyw lub tę jego część, która powinna być pokryta funduszami własnymi i stałymi pasywami.

Konto 035 obciąża się sumą efektywnych przelewów z rachunku rozliczeniowego (Ma 043).

Po zatwierdzeniu bilansu rocznego saldo dotyczące roku ubiegłego z konta 035 przenosi się w księgach nowego roku na konto 031 „Fundusz statutowy”.

036 — Przelewy części zysku przeznaczonej dla budżetu.

Konto 036 przeznaczone jest do ujęcia przelewów dokonywanych tytułem odprowadzenia części zysku, która przeznaczona jest dla budżetu.

W ciężar konta 036 księguje się przelewy dokonywane na poczet zysku roku bieżącego, jak też przelewy dotyczące zysku za rok ubiegły, dokonywane efektywnie w roku sprawozdawczym.

Roczne saldo konta 036 przechodzi na rok następny. Po całkowitym przelaniu części zysku przypadającej budżetowi za rok ubiegły i zatwierdzeniu bilansu rocz-

nego sumy przelewów dotyczących roku ubiegłego z konta 036 przenosi się na konto 031 „Fundusz statutowy”.

Wyżej ustalone sposoby księgowania na kontach 032, 033, 035, 036 dotyczące rozrachunków z budżetem mają zastosowanie w przypadku bezpośredniego rozliczania się przedsiębiorstwa z budżetem. Rozliczenia z budżetem dokonywane za pośrednictwem jednostki nadrzędnej (centralnie rozliczającej) powinny być księgowane za pośrednictwem konta 095 „Scentralizowane rozrachunki z budżetem”.

037 — Przelewy części zysku na inwestycje.

Konto 037 służy do ujęcia przelewów części zysku przeznaczonej w myśl obowiązujących przepisów na finansowanie inwestycji.

Po zatwierdzeniu bilansu rocznego saldo zapisów dotyczących roku ubiegłego z konta 037 przenosi się w księgach nowego roku na konto 031 „Fundusz statutowy”.

039 — Odpisy na fundusze specjalnego przeznaczenia.

Konto 039 przeznaczone jest do ujęcia odpisów na fundusz zakładowy oraz fundusz popierania produkcji ubocznej.

W momencie dokonywania odpisów na poszczególne fundusze obciąża się kon'to 039 i uznaje konto 102 „Fundusz zakładowy” bądź 104 „Fundusz popierania produkcji ubocznej”.

Po zatwierdzeniu bilansu rocznego i dokonaniu podziału zysku za rok ubiegły sumę odpisów dotyczących roku ubiegłego przenosi się w księgach nowego roku na konto 031 „Fundusz statutowy”.

Rozdział IV — Środki pieniężne.

Rozdział IV przeznaczony jest do ewidencji środków pieniężnych znajdujących się:

- a) w kasie (gotówka i чеки obce),
- b) w bankach (rachunki bankowe i akredytywy),
- c) w drodze.

Konta rachunków bankowych występujące w tym rozdziale przeznaczone są do księgowania wszystkich operacji bankowych z wyjątkiem operacji dotyczących finansowania inwestycji i remontów kapitalnych.

Do tego ostatniego celu służy konto 020 „Rachunki bankowe środków na inwestycje i remonty kapitalne”.

Rozdział IV obejmuje następujące konta:

- 041 — Kasa,
- 042 — Чеки obce,
- 043 — Rachunek rozliczeniowy,
- 044 — Akredytywy,
- 045 — Inne rachunki bankowe,
- 046 — Środki pieniężne w drodze,
- 047 — Чеки limitowane,
- 048 — Rachunek zaliczek.

041 — K a s a.

Konto 041 służy do ewidencji operacji kasowych.

042 — C z e k i o b c e.

Konto 042 przeznaczone jest do księgowej ewidencji czeków obcych. W ciężar tego konta księguje się otrzymane чеки obce w korespondencji z odpowiednimi kontami rozrachunkowymi.

Na dobro konta 042 księguje się realizację czeków w korespondencji z kontem kasy bądź z odpowiednim kontem bankowym.

043 — R a c h u n e k r o z l i c z e n i o w y .

Konto 043 służy do księgowania operacji dokonywanych na rachunku rozliczeniowym w banku obsługującym działalność eksploatacyjną przedsiębiorstwa.

W ciężar tego konta księguje się wpływy na rachunek rozliczeniowy, a mianowicie inkaso należności w korespondencji z kontami rozdziału VI „Rozrachunki”, wpłaty gotówkowe przedsiębiorstwa w korespondencji z kontem 041 „Kasa”, uzyskane kredyty bankowe w korespondencji z odpowiednimi kontami rozdziału V „Kredyty bankowe” itd.

Na dobro konta 043 księguje się wypłaty z rachunku rozliczeniowego, a mianowicie zapłatę faktur dostawców za te materiały, które zgodnie z przepisami specjalnymi mogą być finansowane ze środków zgromadzonych na rachunku rozliczeniowym oraz wypłaty za towary i usługi w korespondencji z kontami rozrachunków, uzupełnienie pogotowia kasowego w korespondencji z kontem 041, spłatę kredytów bankowych w korespondencji z kontami rozdziału V itd.

Księgowania na tym koncie dokonywane są wyłącznie na podstawie dokumentów bankowych, z tym że operacje kasowo-bankowe, jak podejmowanie i wpłata gotówki, mogą być księgowane bezpośrednio na podstawie dowodów kasowych.

044 — A k r e d y t y w y .

Konto 044 przeznaczone jest do księgowania operacji bankowych związanych z akredytywami otwieranymi przez zleceniodawców (odbiorców) na rzecz dostawców na podstawie umów. W ciężar tego konta księguje się u zleceniodawcy (odbiorcy) sumy otwartych akredytyw w korespondencji z kontem 043 „Rachunek rozliczeniowy” bądź z odpowiednim kontem otrzymanego kredytu bankowego, na dobro zaś — dokonane wypłaty z akredytyw w korespondencji z kontem 121 „Rozliczenie faktur i materiałów” i kontem 071 „Dostawcy za faktury pozainkasowe”.

Księgowania na koncie 044 dokonywane są na podstawie dowodów bankowych.

045 — I n n e r a c h u n k i b a n k o w e .

Konto 045 służy do księgowania operacji bankowych określonych przepisami szczegółowymi. Mogą tu wystąpić rachunki bankowe funduszy specjalnego przeznaczenia, rachunek czekowo-przelewowy w P.K.O. itp. Ewidencję tych obrotów na poszczególnych rachunkach prowadzi się w kartotece analitycznej.

046 — Ś r o d k i p i e n i ęż n e w d r o d z e .

W ciężar konta 046 księguje się sumy pieniężne w tych przypadkach, gdy księgowość jest w posiadaniu dowodu stwierdzającego dokonanie przelewu, przekazu lub wpłaty, nie otrzymała natomiast jeszcze od właściwego banku odnośnego uznania.

Kontami przeciwnymi dla tych zapisów mogą być inne konta bankowe, konta rozrachunków wewnętrzno-branżowych, konto kasy itd. Z chwilą otrzymania odnośnego potwierdzenia banku kwotą przelewu przenosi się z konta 046 na ciężar właściwego konta bankowego.

W zależności od przyjętej zasady księgowanie na koncie 046 odbywa się bądź bieżąco, bądź tylko w końcu okresu sprawozdawczego.

047 — C z e k i l i m i t o w a n e .

Konto 047 obciąża się w zasadzie w korespondencji z kontem 043 „Rachunek rozliczeniowy” bądź w korespondencji z odpowiednim kontem kredytu bankowego za otrzymane z banku książeczki czeków.

Obciążenie następuje w wysokości limitu ustalonego, przez bank dla każdej wydanej książeczki.

Czeki wystawione księguje się na dobro konta 047 i w ciężar konta 121 bądź odpowiednich kont rozdziału VI, XIII lub XV.

048 — R a c h u n e k z a l i c z e k .

Konto 048 służy do księgowania operacji na specjalnym rachunku zaliczek. W ciężar tego konta księguje się wpływy zaliczek zleceniodawców na materiały podstawowe lub za dostarczone na plac budowy elementy budowlane (Ma 064).

Na dobro konta 048 księgowane są wypłaty zaliczek podwykonawcom oraz zapłata za faktury dostawców.

Całokształt operacji na koncie 048 regulują specjalne przepisy.

Rozdział V — Kredyty bankowe.

Rozdział V przeznaczony jest do ujęcia obrotowych kredytów bankowych. Kredyty na remonty, kapitalne i inwestycje objęte są rozdziałem II.

Kredyty obrotowe księgowane są na podstawie awizów bankowych — w zależności od rodzaju — na jednym z następujących kont:

- 051 — Kredyty normatywne,
- 052 — Kredyty ponadnormatywne,
- 053 — Kredyty inkasowe,
- 054 — Inne kredyty,
- 057 — Kredyty przeterminowane.

051 — K r e d y t y n o r m a t y w n e .

Na koncie 051 księguje się kredyty normatywne udzielane w przypadkach i na warunkach przewidzianych w obowiązujących przepisach.

052 — K r e d y t y p o n a d n o r m a t y w n e .

Konto 052 służy do ujęcia kredytów udzielanych na sfinansowanie ponadnormatywnych zapasów środków obrotowych normowanych (np. zapasów sezonowych lub specjalnych). Dla każdej kategorii środków obrotowych będącej przedmiotem kredytowania prowadzone jest odrębne konto analityczne, zgodnie z każdorazową instrukcją kredytową banku finansującego eksploatację.

053 — K r e d y t y i n k a s o w e .

Konto 053 służy do ujęcia kredytów udzielanych na poczet należności za dostawy i usługi na podstawie faktur złożonych do inkasa.

054 — I n n e k r e d y t y .

Konto 054 przeznaczone jest do księgowania kredytów udzielanych na przejściowe potrzeby przedsiębiorstwa na środki nienormowane.

Szczegółowa ewidencja kredytów księgowanych na koncie 054 prowadzona jest w analityce zgodnie z wymaganiami instrukcji kredytowej banku finansującego eksploatację.

Konta 051, 053 i 054 uznaje się za udzielone kredyty w zasadzie w ciężar konta 043 „Rachunek rozliczeniowy”, a obciąża się przy spłacie kredytów na dobro konta 043, w przypadku zaś niespłacenia kredytu w terminie — na dobro konta 057.

057 — Kredyty przeterminowane.

Konto 057 uznaje się w ciężar kont 051—054 za kredyty nie zapłacone w terminie.

Rozdział VI — Rozrachunki.

Rozdział VI przeznaczony jest do ujęcia rozrachunków z wszelkich tytułów, z wyjątkiem rozrachunków inwestycyjnych, publiczno-prawnych i wewnętrzno-branżowych objętych rozdziałami II, VII i VIII.

W rozdziale tym występują następujące konta:

- 061 — Zleceniodawcy i odbiorcy za faktury w inkasie bankowym,
- 062 — Zleceniodawcy i odbiorcy za faktury pozainkasowe,
- 063 — Zleceniodawcy i odbiorcy za faktury nie zapłacone w terminie,
- 064 — Zleceniodawcy za zaliczki,
- 065 — Podwykonawcy za faktury inkasowe,
- 066 — Podwykonawcy za faktury pozainkasowe,
- 067 — Podwykonawcy za faktury nie zapłacone w terminie,
- 068 — Podwykonawcy za zaliczki,
- 070 — Dostawcy za faktury inkasowe,
- 071 — Dostawcy za faktury pozainkasowe,
- 072 — Dostawcy za faktury nie zapłacone w terminie,
- 073 — Dostawy nie fakturowane,
- 074 — Dostawcy za zaliczki,
- 075 — Pracownicy za płace,
- 076 — Pracownicy za płace nie podjęte,
- 077 — Pracownicy za sumy do rozliczenia,
- 078 — Inne należności i zobowiązania,
- 079 — Roszczenia sporne,
- 080 — Roszczenia z tytułu mank, ubytków i strat,
- 081 — Manka, ubytki i straty nie zawinione,
- 082 — Kaucje otrzymane.

061 — Zleceniodawcy i odbiorcy za faktury w inkasie bankowym.

Konto 061 — obciąża się za należności wynikające z faktur lub innych dokumentów, złożonych do inkasa bankowego, uznając:

- 1) odpowiednie konta rozdziału XVI „Sprzedaż” za sprzedane roboty, usługi, materiały lub opakowania;
- 2) konto 064 „Zleceniodawcy za zaliczki” w momencie wezwania (wystawienia listy inkasowej) zleceniodawcy do przekazania zaliczek.

O ile w fakturze wysłanej do inkasa potrącono odpowiednią kwotę otrzymanej uprzednio zaliczki, wówczas na ciężar konta 061 księguje się sumę faktury netto, tj. po odjęciu zaliczki, w ciężar konta 064 zaś — sumę potrąconej zaliczki.

Po otrzymaniu awizu bankowego o wpływie należności uznaje się konto 061 w ciężar konta 043 „Rachunek rozliczeniowy”.

Faktury nie zapłacone w terminie przenosi się z konta 061 na konto 063 „Zleceniodawcy i odbiorcy za faktury nie zapłacone w terminie” lub 079 „Roszczenia sporne”.

Odmowa akceptu przez zleceniodawcę bądź odbiorcę i przyjęcie reklamacji przez wykonawcę powoduje storno zapisu na odpowiednim koncie rozdziału XVI w korespondencji z kontem 061 i ewentualnie 064.

062 — Zleceniodawcy i odbiorcy za faktury pozainkasowe.

Konto 062 służy do księgowania rozrachunków ze zleceniodawcami względnie odbiorcami z tytułu faktur nie regulowanych w trybie inkasa bankowego. Obciążenie konta 062 następuje w korespondencji z kontami rozdziału XVI.

Konto 062 uznaje się za wpływy należności zleceniodawców w korespondencji z odpowiednim kontem rozdziału IV.

Rozliczenie potrąconych przy fakturze zaliczek następuje w sposób analogiczny jak przy koncie 061 „Zleceniodawcy i odbiorcy za faktury w inkasie bankowym”.

063 — Zleceniodawcy i odbiorcy za faktury nie zapłacone w terminie.

W ciężar konta 063 przenosi się z konta 061 „Zleceniodawcy i odbiorcy za faktury w inkasie bankowym” faktury zaakceptowane przez zleceniodawców, lecz nie zapłacone w terminie.

Konto 063 uznaje się za wpływy należności w korespondencji z odpowiednim kontem rozdziału IV.

064 — Zleceniodawcy za zaliczki.

Konto 064 służy do księgowania rozrachunków ze zleceniodawcami z tytułu zaliczek na poczet wykonywanych robót w przypadkach, w których obowiązujące przepisy przewidują zaliczkowanie.

Konto powyższe uznaje się w momencie otrzymania zaliczki w korespondencji z kontem 048 „Rachunek zaliczek”, obciąża się zaś w momencie rozliczenia zaliczki w korespondencji z odpowiednim kontem rozdziału XVI.

065 — Podwykonawcy za faktury inkasowe.

Konto 065 służy do ujęcia rozrachunków z podwykonawcami z tytułu wystawionych przez nich faktur w przypadku, gdy przedsiębiorstwo prowadzi roboty w charakterze generalnego wykonawcy.

Na dobro konta 065 księgowane są sumy faktur po odliczeniu kwoty potrąconej zaliczki (rejestrowanej na dobro konta 068) z zapisem przeciwstawnym na koncie 191 „Sprzedaż robót”.

Obciążenie konta 065 następuje z tytułu:

- 1) dokonanych przelewów za faktury netto, tzn. po potrąceniu odpowiednich sum zaliczek w korespondencji z kontem 043;
- 2) przeniesienia zobowiązań za faktury nie zapłacone przez przedsiębiorstwo w terminie na konto 067 „Podwykonawcy za faktury nie zapłacone w terminie”.

066 — Podwykonawcy za faktury pozainkasowe.

Konto 066 służy do księgowania rozrachunków z podwykonawcami za faktury nie regulowane w trybie inkasa bankowego.

067 — Podwykonawcy za faktury nie zapłacone w terminie.

Na dobro konta 067 księgowane są faktury nie zapłacone podwykonawcom przez przedsiębiorstwo w przepisany terminie (Wn 065).

Obciążenie konta 067 następuje za dokonany przelew sumy faktury netto (Ma 043).

068 — Podwykonawcy za zaliczki.

Konto 068 służy do księgowania rozrachunków z tytułu zaliczek wypłaconych podwykonawcom zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Obciążenie konta 068 następuje przy wypłacie zaliczek z rachunku zaliczek (048).

W przypadku kiedy przedsiębiorstwo zamiast zaliczki pieniężnej przekazuje podwykonawcy materiały, obciążenie konta 068 dokonywane jest w korespondencji z kontem 123 „Materiały podstawowe” lub 124 „Konstrukcje i elementy”.

Na dobro konta 068 księgowane są sumy zaliczek potrącone przy fakturach zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Odpowiednie urzędzenia analityczne do konta 068 powinny zapewnić wyodrębnienie rozliczeń z tytułu zaliczek z każdym podwykonawcą dla poszczególnych robót.

070 — Dostawcy za faktury inkasowe.

Na dobro konta 070 księguje się wszystkie regulowane w trybie inkasa bankowego faktury dostawców, o ile nie zostały one skutecznie zareklamowane w trybie ustalonym przepisami o inkasie bankowym.

Konto 070 uznaje się:

- 1) za faktury za dostawy materiałowe w korespondencji z kontem 121 „Rozliczenie faktur i materiałów”;
- 2) za faktury usługowe w korespondencji z odpowiednimi kontami rozdziałów X, XI, XIII lub XV.

Zapłatę faktur w terminie księguje się w ciężar konta 070 w korespondencji z kontem 043 lub 048.

Faktury zaakceptowane, lecz nie zapłacone w terminie, przenosi się z konta 070 na dobro konta 072.

071 — Dostawcy za faktury pozainkasowe.

Konto 071 służy do księgowania rozrachunków z dostawcami za faktury nie regulowane w trybie inkasa bankowego.

072 — Dostawcy za faktury nie zapłacone w terminie.

Na dobro konta 072 w korespondencji z kontem 070 księguje się faktury dostawców akceptowane, lecz nie zapłacone w terminie.

Z chwilą zapłaty obciąża się konto 072 w korespondencji z kontem 043 „Rachunek rozliczeniowy”.

073 — Dostawy nie fakturowane.

Konto 073 służy do ujęcia zobowiązań za przyjęte materiały lub za usługi, na które nie otrzymano faktur. Konto powyższe uznaje się w końcu miesiąca łączną wartością przyjętych i nie fakturowanych dostaw materiałowych w korespondencji z kontem 121 „Rozliczenie

faktur i materiałów” bądź wartością przyjętych usług w korespondencji z kontami rozdziału XIII lub XV. Na początku następnego miesiąca uznania na koncie 073 dokonane w korespondencji z kontem 121 podlegają wystornowaniu.

074 — Dostawcy za zaliczki.

Konto 074 służy do księgowania rozrachunków z dostawcami z tytułu wypłaconych im zaliczek w przypadkach, kiedy obowiązujące przepisy przewidują zaliczkowanie dostaw.

W ciężar konta 074 księguje się sumy wypłaconych zaliczek w korespondencji z kontem 043 „Rachunek rozliczeniowy”. Na dobro konta 074 księgowane są sumy zaliczek potrącone przy fakturach zgodnie z obowiązującymi przepisami.

075 — Pracownicy za płace.

Konto 075 służy do księgowania rozrachunków z pracownikami z tytułu należności wynikających z umowy o pracę.

Na podstawie listy płacy uznaje się konto 075 za całkowitą należność brutto w korespondencji z kontem 141 „Płace podstawowe i dodatkowe”, obciąża się zaś za wszelkie potrącenia, pobrane zaliczki, wypłaty netto oraz odpłatne świadczenia przedsiębiorstwa na rzecz pracowników.

Nie podjęte we właściwym czasie płace przenosi się na dobro konta 076 „Pracownicy za płace nie podjęte”.

076 — Pracownicy za płace nie podjęte.

Na koncie 076 wykazuje się należności pracowników z tytułu płac nie podjętych. Sumą płac uznaje się powyższe konto w korespondencji z kontem 075 „Pracownicy za płace”. Obciążenie konta 076 następuje przy wypłacie nie podjętej płacy w korespondencji z kontem kasy.

077 — Pracownicy za sumy do rozliczenia.

Na koncie 077 księguje się rozliczenia z pracownikami z tytułu wydatków dokonywanych przez nich w imieniu przedsiębiorstwa.

Konto to obciąża się za sumy wypłacone pracownikom (bez względu na to, czy wypłata następuje przed czy po dokonaniu przez pracownika wydatku) w korespondencji z kontem kasy lub rachunku rozliczeniowego. Uznania konta następuje za rozliczone wydatki w korespondencji z odpowiednimi kontami kosztów lub zapasów.

078 — Inne należności i zobowiązania

Konto 078 przeznaczone jest do ujęcia należności oraz zobowiązań, nie objętych poprzednio omówionymi kontami.

079 — Roszczenia sporne.

Konto 079 służy do ujęcia roszczeń dochodzonych w trybie postępowania spornego (sądowego lub arbitrażowego). O dalszym toku księgowania tych roszczeń decyduje wynik postępowania spornego. Roszczenia ostatecznie oddalone przenosi się na konto strat i zysków, na

odpowiednie konta kosztów bądź na konto rozliczenia faktur i materiałów.

080 — Roszczenia z tytułu mank, ubytków i strat.

W ciężar konta 080 księguje się manka, ubytki i straty (wg kosztu własnego) w korespondencji z odpowiednimi kontami materiałów.

Konto 080 uznaje się za:

- 1) manka i ubytki w granicach norm w ciężar odpowiednich kont kosztów;
- 2) manka, ubytki ponad normę i straty, co do których komisyjnie stwierdzono brak winy ze strony osób materialnie odpowiedzialnych, w ciężar konta 081 „Manka, ubytki i straty nie zawinione”;
- 3) manka, ubytki ponad normę i straty zawinione:
  - a) w ciężar kont 041, 043 lub 075 — jeżeli osoba winna spłaca natychmiast roszczenia przedsiębiorstwa,
  - b) w ciężar konta 078 — jeżeli osoba winna zobowiązuje się do spłaty,
  - c) w ciężar konta 079 — jeżeli osoba uznana przez przedsiębiorstwo za odpowiedzialną nie uznaje swej winy i sprawa zostaje skierowana na drogę postępowania spornego.

081 — Manka, ubytki i straty nie zawinione.

Na koncie 081 ewidencjonuje się przeniesione z konta 080 nie zawinione manka, ubytki ponad normę i straty do czasu zatwierdzenia ich przez władze nadrzędne. Po zatwierdzeniu sumę mank, ubytków lub strat wyksięguje się w ciężar odpowiednich kont kosztów bądź — jeżeli chodzi o straty spowodowane działaniem siły wyższej — w ciężar konta strat i zysków.

082 — Kaucje otrzymane.

Konto 082 służy do księgowej ewidencji sum otrzymanych tytułem kaucji np. za wydane opakowania.

Na dobro tego konta księguje się otrzymane kaucje w korespondencji z kontami rozdziału IV.

Zwrot kaucji księguje się w ciężar konta 082.

Rozdział VII. Rozrachunki publiczno-prawne.

Rozdział VII przeznaczony jest do księgowania rozrachunków z tytułów: podatków, danin, opłat, ubezpieczeń i innych zobowiązań publiczno-prawnych.

Obejmuje on następujące konta:

- 085 — Rozrachunki z tytułu podatków, danin i opłat
- 086 — Rozrachunki z tytułu ubezpieczeń społecznych
- 088 — Rozrachunki z innych tytułów publiczno-prawnych.

085 — Rozrachunki z tytułu podatków, danin i opłat.

Konto 085 uznaje się sumą zobowiązań z tytułu podatków, danin i opłat w ciężar:

- 1) konta 075 „Pracownicy za płace” (potrącenia za podatek od wynagrodzeń);
- 2) odpowiedniego konta rozdziału XIII lub XV oraz

3) konta 181 „Podatek obrotowy i od operacji nietowarowych”.

W ciężar tego konta księguje się przelewy na wyrównanie zobowiązań w korespondencji z kontem 043 „Rachunek rozliczeniowy”.

086 — Rozrachunki z tytułu ubezpieczeń społecznych.

Konto 086 uznaje się sumą zobowiązań z tytułu ubezpieczeń społecznych w korespondencji z odpowiednimi kontami rozdziałów I, II, X, XI, XIII, XV i XVII. Konto to obciąża się za dokonane przelewy w korespondencji z kontem 043 „Rachunek rozliczeniowy”.

088 — Rozrachunki z innych tytułów publiczno-prawnych.

Na koncie 088 księguje się wszystkie inne rozrachunki z tytułów publiczno-prawnych np. z Powszechnym Zakładem Ubezpieczeń Wzajemnych itp.

Rozdział VIII — Rozrachunki wewnątrzbranżowe.

Rozdział VIII przeznaczony jest do ujęcia rozrachunków z jednostkami wchodzącymi w skład wspólnej organizacji gospodarczej oraz z działającymi na zasadach pełnego wewnętrznego rozrachunku gospodarczego oddziałami przedsiębiorstwa.

Rozdział ten obejmuje następujące konta:

- 091 — Rozrachunki z tytułu wydzielonych środków
- 092 — Rozrachunki bieżące
- 093 — Rozrachunki z samodzielnymi oddziałami przedsiębiorstwa
- 095 — Scentralizowane rozrachunki z budżetem.

091 — Rozrachunki z tytułu wydzielonych środków.

Na koncie 091 księguje się w korespondencji z odpowiednimi kontami środków trwałych i obrotowych:

- 1) w jednostce nadrzędnej — wartość środków wydzielonych jednostkom podległym;
- 2) w jednostce podległej — wartość środków otrzymanych od jednostki nadrzędnej.

092 — Rozrachunki bieżące.

Konto 092 służy do ujęcia bieżących rozrachunków między jednostkami wchodzącymi w skład wspólnej organizacji gospodarczej.

Należą tu rozrachunki z tytułu narzutu na utrzymanie jednostek administracyjnych, jak również z tytułu dostaw towarowych i świadczonych usług nie podlegających regulowaniu w trybie inkasa bankowego.

093 — Rozrachunki z samodzielnymi oddziałami przedsiębiorstwa.

Na koncie 093 księgowane są rozrachunki między przedsiębiorstwem a księgowo wydzielonymi oddziałami, wynikające ze wzajemnie świadczonych usług, przekazywanych materiałów itp.

095 — Scentralizowane rozrachunki z budżetem.

Konto 095 służy do księgowania rozliczeń dokonywanych za pośrednictwem jednostki nadrzędnej (centralnie rozliczającej).

W przedsiębiorstwach, w których rozliczenia z budżetem następują za pośrednictwem jednostki nadrzędnej, w ciężar tego konta księguje się dokonane przelewy z tytułu odprowadzenia nadwyżek środków obrotowych oraz części zysku przeznaczonej dla budżetu.

Na dobro tego konta księguje się otrzymane przelewy z tytułu finansowania środków obrotowych oraz dotacji na pokrycie planowych strat.

Po dokonaniu przez jednostkę nadrzędną ostatecznych rozliczeń rocznych z budżetem (na podstawie zatwierdzonego bilansu) sumę zapisów dotyczących roku ubiegłego przenosi się w księgach roku bieżącego na konto 031.

W jednostkach nadrzędnych (centralnie rozliczających) w ciężar konta 095 księguje się przelewy dokonane na rzecz jednostek podległych z tytułu finansowania środków obrotowych oraz dotacje na pokrycie planowych strat.

Na dobro konta 095 księguje się otrzymane przelewy z tytułu nadwyżek środków obrotowych oraz części zysku przeznaczonej dla budżetu.

Przelewy dokonane dla budżetu bądź otrzymane z budżetu jednostka nadrzędna księguje na kontach rozdziału III (032, 033, 035, 036).

Po dokonaniu ostatecznych rozliczeń rocznych z budżetem jednostka nadrzędna kompensuje sumę zapisów konta 095, dotyczących roku ubiegłego, z sumą zapisów odpowiednich kont rozdziału III.

Urządzenia analityczne powinny wyodrębnić rozliczenia z poszczególnymi jednostkami z poszczególnych tytułów.

Rozdział IX — Fundusze specjalnego przeznaczenia.

Rozdział IX zawiera konta funduszy specjalnych, tworzonych przez przedsiębiorstwo.

- W rozdziale tym zgrupowane są następujące konta:
- 101 — Rozliczenia amortyzacji,
  - 102 — Fundusz zakładowy,
  - 104 — Fundusz popierania produkcji ubocznej,
  - 106 — Inne fundusze.

101 — Rozliczenia amortyzacji.

Konto 101 przeznaczone jest do ujęcia rozliczenia amortyzacji.

Sumą amortyzacji środków trwałych bądź inwestycji w dzierżawionych środkach trwałych uznaje się konto 101 w ciężar odpowiednich kont rozdziału XIII. Powyższy zapis następuje równoległe do dokonanego uprzednio księgowania: Wn 031 „Fundusz statutowy”, Ma 003 „Umorzenie środków trwałych” lub Ma 002 „Inwestycje w dzierżawionych środkach trwałych”.

Konto 101 obciąża się:

- 1) za część funduszu amortyzacyjnego przeznaczoną na remonty kapitalne — na dobro konta 024 „Fundusze na inwestycje i remonty kapitalne”, po dokonaniu przelewu z konta 043 na konto 020,
- 2) za część funduszu amortyzacyjnego przeznaczoną na inwestycje na dobro konta 043 „Rachunek rozliczeniowy” po dokonaniu przelewu do banku finansującego inwestycje.

Do bilansu zamknięcia konto 101 wchodzi dwiema pozycjami: sumą wskazującą na wysokość dokonanych przelewów i sumą wygoszparowanego funduszu amortyzacyjnego.

102 — Fundusz zakładowy.

Konto 102 przeznaczone jest do ujęcia funduszu zakładowego tworzonego na zasadach ustalonych w obowiązujących przepisach.

Tworzenie funduszu następuje przez uznanie konta 102 w ciężar konta 039 „Odpisy na fundusze specjalnego przeznaczenia”.

Konto 102 obciąża się za wydatki, które w myśl obowiązujących przepisów mogą być finansowane z funduszu zakładowego, np. wypłata nagród pracownikom (Ma 041), przeznaczenie części funduszu zakładowego na inwestycje i remonty kapitalne (Ma 024) z równoczesnym księgowaniem przelewu Wn 020, Ma 043, inne wydatki (Ma 043, 041).

Do bilansu konto 102 wchodzi dwiema pozycjami: sumą wykazującą dokonane wydatki (bądź inny sposób wykorzystania funduszu) i sumą wykazującą utworzony fundusz.

104 — Fundusz popierania produkcji ubocznej.

Konto 104 przeznaczone jest do księgowego ujęcia funduszu popierania produkcji ubocznej tworzonego na zasadach ustalonych w obowiązujących przepisach.

Tworzenie funduszu następuje przez uznanie konta 104 w ciężar konta 039 „Odpisy na fundusze specjalnego przeznaczenia”.

Konto 104 obciąża się za wydatki, które w myśl obowiązujących przepisów mogą być sfinansowane z funduszu popierania produkcji ubocznej, a mianowicie: wypłata nagród pracownikom (Ma 041), przeznaczenie części funduszu na inwestycje lub remonty kapitalne (Ma 024) — z równoczesnym księgowaniem przelewu Wn 020, Ma 043, przeznaczenie części funduszu na remonty kapitalne (Ma 024) z równoczesnym księgowaniem przelewu: Wn 020, Ma 043, inne wydatki (Ma 043, 041).

Do bilansu konto 104 wchodzi dwiema pozycjami: sumą wykazującą dokonane wydatki (bądź inny sposób wykorzystania funduszu) i sumą wykazującą utworzony fundusz.

106 — Inne fundusze.

Konto 106 służy do ujęcia funduszy tworzonych w oparciu o obowiązujące przepisy, a nie objętych innymi kontami tego rozdziału.

Rozdział X — Rozliczenia międzyokresowe.

Rozdział X zawiera następujące konta:

- 111 — Nakłady przyszłych okresów,
- 112 — Rezerwa na wydatki przyszłych okresów,
- 113 — Dochody przyszłych okresów,
- 114 — Tymczasowe budynki i urządzenia budowy.

Na kontach 111, 112, 114 rozlicza się wydatki bądź nakłady zarachowane w ciężar właściwych kont kosztów w różnych okresach sprawozdawczych; konto 113 służy do międzyokresowego rozliczenia dochodów.

111 — Nakłady przyszłych okresów.

Na koncie 111 księguje się poniesione w danym okresie nakłady, a także odpowiednie pozycje złożonych kosztów, które dopiero w przyszłych okresach będą odniesione na właściwe konta rozdziału XIII lub XV, np. zapłacony z góry czynsz dzierżawny, koszty prac naukowo-badawczych na własne potrzeby, koszty przesunięć mechanizmów budowlanych itd. W bilansie w pozycji „Nakłady przyszłych okresów” łącznie z saldem konta 111 wykazuje się również saldo Wn powstające przy rozliczeniu poszczególnych rezerw księgowanych na koncie 112, saldo Wn konta 159 „Remonty bieżące” oraz saldo Wn konta 183 „Koszty sprzedaży”.

112 — Rezerwa na wydatki przyszłych okresów.

Na dobro konta 112 księguje się rezerwy tworzone w ciężar kont kosztów rozdziału XIII i XV. Typowymi pozycjami takich rezerw są: rezerwa na urlopy, rezerwa na deputaty, rezerwa na koszty remontów bieżących itp. Wszystkie tego rodzaju pozycje muszą być przewidziane w planie przedsiębiorstwa.

W ciężar konta 112 księguje się wydatki bądź koszty rzeczywiście poniesione.

Z końcem okresu sprawozdawczego ustala się saldo każdej rezerwy, salda Wn wykazuje się w bilansie w pozycji „Nakłady przyszłych okresów”, salda Ma — w pozycji „Rezerwa na wydatki przyszłych okresów”.

113 — Dochody przyszłych okresów.

Konto 113 służy do ujęcia i rozliczenia dochodów pobranych z góry. Konto 113 uznaje się w momencie wpływu gotówki lub wystawienia dokumentu dotyczącego dochodów przyszłych okresów, a obciąża z nadejściem okresu sprawozdawczego, do którego dany dochód należy odnieść.

Strona Wn konta 113 koresponduje ze stroną Ma właściwych kont dochodów (np. za dochody z dzierżaw — z kontem 201 „Straty i zyski”), a strona Ma — ze stroną Wn odpowiednich kont rozdziału IV bądź VI.

114 — Tymczasowe budynki i urządzenia.

Konto 114 służy do ewidencji kosztów wykonania oraz umorzeń tymczasowych budynków i urządzeń budów (np. mniejsze magazyny, szopy, tymczasowe wodociągi, oświetlenie elektryczne itp.), które nie są ujęte w kosztorysie (w odrębnych pozycjach).

Budynki i urządzenia tymczasowe, na które w kosztorysie przewidziane są odrębne pozycje, wykonane dla zleceńodawców, podlegają fakturowaniu podobnie jak inne wykonane roboty. Jeżeli budynki i urządzenia zostały wykonane w ramach działalności inwestycyjnej przedsiębiorstwa, podlegają one ewidencji na koncie 001 „Środki trwałe”.

Konto 114 obciążane jest sumą kosztów ukończonych tymczasowych budynków i urządzeń kosztami ich konserwacji oraz kosztami ustawiania, przestawiania i demontażu maszyn i mechanizmów budowlanych, w korespondencji z kontem 156 „Różne roboty do rozliczenia”, a kosztami remontów bieżących tymczasowych budynków i urządzeń — w korespondencji z kontem 159 „Remonty bieżące”.

Na dobro konta 114 księguje się miesięczne odpisy umorzeniowe w korespondencji z kontem 162 „Inne koszty ogólne” oraz wartość materiałów uzyskanych przy likwidacji w korespondencji z odpowiednim kontem rozdziału XI.

Odpisy umorzeniowe ustala się w wysokości uzależnionej od kosztów wykonania tymczasowych budynków i urządzeń, planowanej wartości materiałów, które uzyskuje się przy likwidacji tych obiektów, oraz planowanego czasu użytkowania.

Jeżeli przy likwidacji tymczasowych budynków i urządzeń okaże się, że koszty ich wykonania, pomniejszone o wartość materiałów uzyskanych przy likwidacji, są wyższe od dotychczasowych umorzeń, różnicą należy obciążyć konto 162 „Inne koszty ogólne” (Ma 114).

W przypadku przeciwnym różnicę tę należy potraktować jako zmniejszenie kosztów ogólnych (Wn 114, Ma 162).

Rozdział XI — Materiały.

Rozdział XI obejmuje następujące konta:

- 121 — Rozliczenie faktur i materiałów;
- 123 — Materiały podstawowe,
- 124 — Konstrukcje i elementy,
- 125 — Materiały pomocnicze,
- 126 — Paliwo,
- 127 — Części zapasowe maszyn i urządzeń,
- 128 — Przedmioty nietrawne,
- 129 — Zużycie przedmiotów nietrawnych,
- 131 — Materiały w przerobie,
- 132 — Opakowania,
- 135 — Odpadki,
- 137 — Zapasy nieprodukcyjne,
- 138 — Inwentarz żywy.

121 — Rozliczenie faktur i materiałów.

Konto 121 jest kontem pomocniczym, służącym do ustalania wartości materiałów w drodze, wartości materiałów nie fakturowanych, kosztów zakupu materiałów oraz różnic wyceny wewnętrznej.

Na stronie Wn konta 121 księguje się faktury za zakupione materiały i wszelkie koszty zakupu materiałów w korespondencji z kontami dostawców, banku, kasy, transportu własnego itd. Na stronie Ma konta 121 księguje się wartość w cenie ewidencyjnej materiałów przyjętych do magazynu w korespondencji z kontami zapasowymi.

Wartość przyjętych materiałów, na które w ciągu okresu sprawozdawczego otrzymano faktury, przenosi się w końcu okresu z konta 121 na dobro konta 073 „Dostawy nie fakturowane”.

Koszty zakupu materiałów zebrane na koncie 121 przenosi się w końcu okresu, w części przypadającej na wydane z magazynu materiały, w ciężar odpowiednich kont kosztów produkcji lub sprzedaży.

Odchylenia, zebrane na koncie 121, powstałe na skutek wprowadzenia na konta zapasowe według wyceny wewnętrznej materiałów nie zafakturowanych w momencie przyjęcia (różnice wyceny wewnętrznej), są również w końcu okresu przenoszone z konta 121 na odpowiednie konta kosztów produkcji lub sprzedaży w części przypadającej na wydane z magazynu materiały.

Pozostałe saldo konta 121 wyraża wartość materiałów zakupionych, lecz jeszcze nie otrzymanych, koszty

zakupu materiałów w drodze oraz koszty zakupu i różnice wyceny wewnętrznej przypadające na remanent materiałów.

Saldo to wykazywane jest w sprawozdawczości okresowej w następujących pozycjach analitycznych: „Materiały w drodze”, „Koszty zakupu materiałów”, „Różnice wyceny wewnętrznej materiałów”.

123 — M a t e r i a ł y p o d s t a w o w e.

Na koncie 123 księguje się materiały podstawowe, tzn. te materiały, które wchodzi bezpośrednio w skład obiektów budowlanych i innych produktów stanowiących przedmiot działalności przedsiębiorstwa, oraz materiały, które w wyniku procesu produkcyjnego stają się główną substancją gotowego wyrobu. Przychód materiałów podstawowych księguje się na ciężar konta 123 i na dobro konta 121 „Rozliczenie faktur i materiałów”.

Wartością materiałów podstawowych zużytych w produkcji obciąża się odpowiednie konta rozdziału XIII (Ma 123).

124 — K o n s t r u k c j e i e l e m e n t y.

Na koncie 124 księgowane są konstrukcje i elementy budowli dostarczone z zewnątrz lub wyprodukowane we własnych warsztatach pomocniczo-wytwórczych.

Przychód i rozchód konstrukcji i elementów księgowany jest analogicznie do przychodu i rozchodu materiałów podstawowych.

125 — M a t e r i a ł y p o m o c n i c z e.

Do materiałów pomocniczych zalicza się:

- 1) materiały pomocnicze bezpośrednio, których zużycie na daną budowę lub wyrób można dokładnie ustalić na podstawie źródłowych dokumentów;
- 2) materiały pomocnicze pośrednio, zużywane na ogólne cele działalności produkcyjnej, administracyjnej itd. (utrzymanie i konserwacja narzędzi wytwórczych, magazynowych, biurowych, materiały biurowe itd.).

Jeżeli dany materiał jest używany jako pomocniczy i podstawowy, o zakwalifikowaniu go na konto 125 lub 123 decyduje przeważający sposób używania.

Przychód i rozchód materiałów pomocniczych księgowany jest analogicznie do przychodu i rozchodu materiałów podstawowych.

126 — P a l i w o.

Na koncie 126 księgowane jest paliwo dla celów technologicznych, energetycznych i gospodarczych.

Przychód i rozchód paliwa księguje się analogicznie do przychodu i rozchodu materiałów podstawowych.

127 — C z ę ś c i z a p a s o w e m a s z y n i u r z ą d z e ń.

Na koncie 127 księguje się części zapasowe maszyn i urządzeń technicznych przeznaczone do zastąpienia zużytych.

Księgowane na tym koncie części zapasowe mogą być zakupione lub wytworzone we własnym zakresie.

Części zakupione ze środków przeznaczonych na finansowanie inwestycji księgowane są na koncie 012 „Materiały na inwestycje”.

128 — P r z e d m i o t y n i e t r w a ł e.

Na koncie 128 księguje się przedmioty nie zaliczone do środków trwałych. Należą tu przede wszystkim narzędzia, odzież specjalna, drobny inwentarz biurowy i maszynowy itp.

Przedmioty nietrwałe w użytkowaniu ewidencjonuje się w analityce odrębnie od przedmiotów znajdujących się w magazynie.

Wartość przedmiotów nietrwałych zużytych całkowicie (zniszczonych) przenosi się z konta 128 w ciężar konta 129.

129 — Z u ż y c i e p r z e d m i o t ó w n i e t r w a ł y c h.

Na dobro konta 129 księguje się odpisy z tytułu zużycia przedmiotów nietrwałych w ciężar odpowiednich kont kosztów.

Zużycie przedmiotów nietrwałych ustala się w wysokości 50% wartości pierwotnej przedmiotu w chwili wydania do użytkowania; spisanie pozostałej części wartości pierwotnej przedmiotu (po potrąceniu wartości złomu) następuje w momencie likwidacji przedmiotu.

131 — M a t e r i a ł y w p r z e r o b i e.

Konto 131 służy do księgowania operacji związanych z oddaniem materiałów do obcego przerobu.

Konto 131 obciąża się wartością materiałów wydanych do przerobu obcego oraz kosztami przerobu i przewozu w obu kierunkach.

Przychód materiałów przerobionych księguje się na dobro konta 131 i na ciężar właściwego konta zapasowego.

132 — O p a k o w a n i a.

Na koncie 132 księguje się zaliczane do środków obrotowych przedmioty, które służą do opakowania wyrobów i towarów, a których nomenklaturę ustala branżowe instrukcje bądź branżowe indeksy materiałowe opracowane w oparciu o zasady kwalifikowania opakowań, zawarte w odpowiednich przepisach szczegółowych.

Ewidencja księgowa przychodu opakowań jest analogiczna do ewidencji poprzednio omówionych grup materiałów.

Opakowania wysłane wraz z towarami i fakturowane w oddzielnej pozycji przenosi się z konta 132 w ciężar konta 136 „Sprzedaż wyrobów i materiałów”.

135 — O d p a d k i.

Na koncie 135 księguje się odpadki powstałe na budowach oraz w toku procesów technologicznych, a także materiały, które na skutek zniszczenia lub uszkodzenia utraciły całkowicie swą pierwotną wartość użytkową. Przychód odpadków księguje się w korespondencji z kontami zapasowymi rozdziału XI bądź z kontem 080 „Roszczenia z tytułu mank ubytków i strat” — co do zniszczonych materiałów i towarów, natomiast z kontami rozdziału XIII — co do odpadków powstałych na budowach i odpadków technologicznych.

Rozchodem odpadków zużytych na własne potrzeby obciąża się konta kosztów, natomiast rozchodem odpadków sprzedanych — konto 196 „Sprzedaż materiałów”.

137 — Z a p a s y n i e p r o d u k c y j n e.

Na koncie 137 księguje się materiały i towary handlowe obcej produkcji, przeznaczone do zużycia w ramach gospodarli i ubocznej rolnej, mieszkaniowej itp. (pasza, nawozy sztuczne, nasiona i inne) oraz produkty tej gospodarki, o ile nie są one zużywane w procesie produkcyjnym. Wartością sprzedanych towarów handlowych obcej produkcji oraz wartością sprzedanych produktów gospodarki ubocznej obciąża się konto 196 „Sprzedaż materiałów”, wartością zaś zużytych materiałów obciąża się konto 167 „Gospodarka uboczna” na dobro konta 137, przychód produktów tej gospodarki księguje się na dobro konta 167 w korespondencji z kontem 137.

Konto 137 może być ponadto użyte do ewidencji wyrobów produkowanych z odpadków.

138 — I n w e n t a r z ż y w y.

Na koncie 138 ewidencjonuje się wartość inwentarza żywego zaliczonego do środków obrotowych przedsiębiorstwa, a więc zwierząt młodych w okresie odchowu i zwierząt w opasie.

Rozdział XII — Płace.

W rozdziale XII występuje konto 141 „Płace podstawowe i dodatkowe”.

Konto 141 służy do rozliczenia rzeczywistych wynagrodzeń, należnych pracownikom stałym lub zatrudnionym dorywczo. Właściwe instrukcje w sprawie sporządzania planów określają szczegółową nomenklaturę płac podstawowych i dodatkowych, księgowanych na koncie 141.

Konto 141 obciąża się w zasadzie na dobro konta 075 „Pracownicy za płace” bądź 078 „Inne należności i zobowiązania”, uznaje się zaś w ciężar właściwych kont w rozdziałach I, II, X, XIII, XV i XVII.

Konto 141 nie wykazuje salda na koniec okresu.

Rozdział XIII — P r o d u k c j a i g o s p o d a r k a u b o c z n a.

Rozdział XIII zawiera następujące konta:

- 151 — Produkcja budowlana,
- 152 — Montaż konstrukcji metalowych i innych elementów,
- 153 — Montaż przedmiotów wyposażenia technicznego,
- 154 — Eksploatacja maszyn i mechanizmów budowlanych,
- 155 — Prace projektowe, geologiczno-poszukiwawcze i naukowo-badawcze,
- 156 — Różne roboty do rozliczenia,
- 157 — Produkcja pomocnicza,
- 158 — Koszty bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 159 — Remonty bieżące,
- 160 — Koszty zaopatrzenia i składowania,
- 161 — Koszty administracyjno-gospodarcze,
- 162 — Inne koszty ogólne,
- 163 — Braki,
- 164 — Przestoje,
- 167 — Gospodarka uboczna.

151 — P r o d u k c j a b u d o w l a n a.

Na koncie 151 księguje się koszty robót budowlanych.

Do konta tego należy prowadzić karty analityczne oddzielnie dla każdego budowanego obiektu lub roboty będącej przedmiotem odrębnego kosztorysu.

W kartach analitycznych należy wykazać osobno wszystkie składniki kosztów własnych produkcji budowlanej celem umożliwienia porównania kosztów rzeczywistych z kosztami kosztorysowymi.

Jako odrębne składniki wykazywać należy:

- 1) koszty bezpośrednie z podziałem na:
  - a) materiały bezpośrednie,
  - b) robocizną bezpośrednią,
  - c) koszty eksploatacji maszyn i mechanizmów budowlanych,
  - d) koszty transportu i innych usług;
- 2) koszty ogólne obejmujące:
  - a) koszty administracyjno-gospodarcze,
  - b) inne koszty ogólne.

Poza tym karta analityczna powinna zawierać rubryki przeznaczone do ewidencjonowania kosztu własnego oraz wartości kosztorysowej robót sprzedanych.

Konto 151 „Produkcja budowlana” obciążane jest:

- 1) wartością zużytych materiałów bezpośrednich w korespondencji z kontami rozdziału XI;
- 2) kosztami zakupu oraz sumą odchyłeń między ceną fakturową a wynikającą z wewnętrznej wyceny, dotyczącymi zużytych materiałów bezpośrednich — w korespondencji z kontem 121 (w przypadku odchyłeń kredytowych księgowanie odwrotne);
- 3) wartością zużytej robocizny bezpośredniej (płace podstawowe robotników zatrudnionych bezpośrednio przy budowie) w korespondencji z kontem 141 „Płace podstawowe i dodatkowe”;
- 4) przypadającą na produkcję budowlaną częścią kosztów eksploatacji maszyn i mechanizmów budowlanych w korespondencji z kontem 154;
- 5) kosztami usług transportowych i innych w korespondencji z kontem 157 „Produkcja pomocnicza” lub w korespondencji z kontami rozdziału VI i VIII;
- 6) przypadającą na produkcję budowlaną sumą kosztów ogólnych w korespondencji z kontem 161 „Koszty administracyjno-gospodarcze” i 162 „Inne koszty ogólne”.

Konto 151 „Produkcja budowlana” uznaje się w ciężar konta 191 „Sprzedaż robót” z tytułu kosztu własnego robót sprzedanych, ujętych w fakturach przejściowych i ostatecznych.

W przypadku niezafakturowania całości produkcji budowlanej wartość robót w toku pozostaje na koncie 151.

152 — M o n t a ż k o n s t r u k c j i m e t a l o w y c h i i n n y c h e l e m e n t ó w.

Na koncie 152 księguje się koszty robót związanych z montażem konstrukcji metalowych.

Do konta 152 mają odpowiednie zastosowanie wyjaśnienia do konta 151 „Produkcja budowlana” w zakresie gromadzenia kosztów oraz sposobu ich rozliczania, jak również w zakresie prowadzenia kont analitycznych.

153 — M o n t a ż p r e d m i o t ó w w y p o s a ż e n i a t e c h n i c z n e g o.

Na koncie 153 księguje się koszty robót związanych z montażem przedmiotów wyposażenia technicznego (maszyny, urządzenia techniczne). Roboty związane z montażem tych przedmiotów polegają na:

- 1) zakładaniu fundamentów (pod maszynę);
- 2) ustawianiu i montażu samego wyposażenia.

Pierwszy rodzaj robót ewidencjonować należy na koncie 151 „Produkcja budowlana”, koszt drugiego zaś rodzaju robót — na koncie 153 „Montaż przedmiotów wyposażenia technicznego”.

Wartości przedmiotów wyposażenia technicznego, przeznaczonych do montażu, nie włącza się do kosztu robót; przedmioty te ewidencjonowane są wyłącznie pozaksiegowo. Księgowania na koncie 153 i zapisy na kontach analitycznych przebiegają w sposób analogiczny do przebiegu księgowania na koncie 151 „Produkcja budowlana”.

154 — Eksploatacja maszyn i mechanizmów budowlanych.

Konto 154 służy do zebrania i rozliczenia kosztów eksploatacji, utrzymania bądź dzierżawy maszyn i mechanizmów budowlanych.

W ciężar konta 154 księguje się odpowiednie sumy kosztów robocizny, zużycia materiałów, amortyzacji i usług bądź koszty dzierżawy itp. w korespondencji z kontami rozdziałów IV, VI, VII, VIII, X, XI, XII, XIII.

Koszty te ujęte być powinny w analityce w układzie kalkulacyjnym, który ustala odrębne przepisy.

W końcu miesiąca, na podstawie odpowiednich danych operacyjnych, przenosi się zebrane koszty na właściwe konta rozdziałów XIII, XIV i XVI.

155 — Prace projektowe, geologiczno-poszukiwawcze i naukowo-badawcze.

W ciężar konta 155 księgowane są wszelkie koszty związane z pracami projektowymi, geologiczno-poszukiwawczymi i naukowo-badawczymi w korespondencji z odpowiednimi kontami materiałów, płac, rozliczenia amortyzacji, rozrachunków, kasy, produkcji pomocniczej, kosztów ogólnych itp.

Dla ujęcia kosztów poszczególnych prac wymagana jest ewidencja analityczna, której układ ustala odrębne przepisy. Konto 155 uznaje się w ciężar konta 191 „Sprzedaż robót” — sumą kosztów własnych wykonanych prac ujętych w fakturach przejściowych i ostatecznych.

Saldo konta 155 wyraża koszty prac nie zakończonych.

156 — Różne roboty do rozliczenia.

Na koncie 156 księgowane są koszty robót budowlano-montażowych nie wyszczególnionych w odrębnych pozycjach kosztorysu.

Do typowych rodzajów takich robót zalicza się:

- 1) wznoszenie i rozbiora tymczasowych budynków i urządzeń nie objętych kosztorysem, np. szopy, daszki, budki dla stróżów itp.;
- 2) urządzenie planu budowlanego, np. doły do wapna;
- 3) ustawianie, przestawianie, demontaż maszyn i mechanizmów budowlanych;
- 4) konserwacja budynków tymczasowych;
- 5) prace poprawkowe związane z przekazaniem robót zakończonych.

W ciężar konta 156 księguje się odpowiednie sumy kosztów robocizny, zużycia materiałów, usług itd., w korespondencji z kontami innych rozdziałów bądź rozdziału XIII.

Analityka prowadzona do konta 156 powinna wyodrębnić koszty poszczególnych robót. Układ jej ustala odrębne przepisy.

Konto 156 uznaje się sumą rzeczywistych kosztów wykonywanych robót z zapisem przeciwstawnym w zależności od rodzaju tych robót w ciężar kont: 111 „Nakłady przyszłych okresów”, 114 „Tymczasowe budynki i urządzenia”, 161 „Koszty administracyjno-gospodarcze”, 162 „Inne koszty ogólne”.

Saldo konta 156 wyraża koszt robót nie zakończonych.

157 — Produkcja pomocnicza.

Na koncie 157 gromadzi się koszty produkcji przemysłowej przedsiębiorstwa budowlanego (np. stolarni, betoniarni itp.) oraz wydziałów usługowych (np. wydziału transportowego), a także wydziałów produkcji ubocznej z odpadków — o ile wydziały tego rodzaju nie prowadzą wyodrębnionej księgowości.

W ciężar konta 157 księguje się wszelkie bezpośrednie i pośrednie koszty produkcji określonych wyżej wydziałów, w tym koszty robocizny, zużycia materiałów, amortyzacji, usług itd. w korespondencji z kontami innych rozdziałów bądź rozdziału XIII. Ponadto z konta 161 oraz 162 przenoszona jest przypadająca na sprzedawaną produkcję pomocniczą część kosztów ogólnych.

Do konta 157 prowadzi się analitykę wynikającą z potrzeb sprawozdawczości i kalkulacji w zakresie produkcji pomocniczej.

Konto 157 uznaje się:

- 1) kosztem własnym oddanej do magazynu produkcji gotowej — w ciężar odpowiedniego konta rozdziału XI;
- 2) kosztem własnym usług wewnętrznych — w ciężar odpowiedniego konta rozdziału XIII;
- 3) kosztem własnym sprzedanych usług — w ciężar konta 195 „Sprzedaż usług” lub
- 4) kosztem własnym usług zakończonych lecz nie zafakturowanych — w ciężar konta 179 „Towary wysłane i usługi wykonane”.

Saldo konta 157 wyraża koszt własny produkcji pomocniczej w toku.

Zasady prowadzenia analityki ustala odrębne przepisy.

158 — Koszty bezpieczeństwa i higieny pracy.

Na koncie 158 księguje się nakłady na utrzymanie higieny i bezpieczeństwa pracy w ramach całej działalności przedsiębiorstwa.

Zgromadzone na koncie 158 koszty przenosi się na konto 162 „Inne koszty ogólne”. Analitykę do konta 159 ustala odrębne przepisy.

159 — Remonty bieżące.

Konto 159 służy do ewidencji kosztów remontów bieżących, wykonywanych bądź systemem gospodarczym, bądź systemem zleconym własnych obiektów przedsiębiorstwa i budynków tymczasowych.

W ciężar konta 159 księguje się zależnie od systemu wykonywania:

- 1) koszty robocizny (Ma 141);
- 2) koszty materiałów (Ma odpowiednie konto rozdz. XI);
- 3) koszty remontów wykonanych przez własny wydział pomocniczy (Ma 157);

4) faktury obcego przedsiębiorstwa (Ma rozdz. VI bądź VIII).

Konto 159 uznaje się, zależnie od remontowanego obiektu, w ciężar:

- 1) konta 114 „Tymczasowe budynki i urządzenia budowy”;
- 2) konta 154 „Eksploatacja maszyn i mechanizmów budowlanych”;
- 3) konta 157 „Produkcja pomocnicza”;
- 4) konta 161 „Koszty administracyjno-gospodarcze”.

Jeżeli na koszty remontów utworzono rezerwę na koncie 112 „Rezerwa na wydatki przyszłych okresów” (tzw. remonty planowo-zapobiegawcze), uznanie konta 159 następuje w ciężar konta 112.

Na koncie 159 pozostają w ciągu roku sumy kosztów remontów bieżących, z wyjątkiem remontów bieżących tymczasowych budynków i urządzeń budowy, przenoszonych każdego miesiąca w pełnej sumie na konto 114, które z punktu widzenia prawidłowego rozliczenia kosztów w czasie powinny być odniesione do przyszłych okresów. Sumy te wykazywane są w bilansie miesięcznym i kwartalnym w poz. „Nakłady przyszłych okresów”.

Analitykę do konta 159 ustala odrębne przepisy.

160 — Koszty zaopatrzenia i składowania.

Na koncie 160 księgowane są koszty zaopatrzenia i składowania materiałów.

Koszty zaopatrzenia i składowania obejmują:

- 1) koszty utrzymania komórek zaopatrzenia;
- 2) koszty utrzymania składów i magazynów centralnych i przy poszczególnych budowach;
- 3) ubytki i manka nie zawinione, w granicach norm, powstałe przy przewożeniu i przechowywaniu materiałów (Ma 081).

Saldo konta 160 przenosi się z końcem okresu w ciężar konta 161 „Koszty administracyjno-gospodarcze”.

Zasady prowadzenia analityki do konta 160 ustala odrębne przepisy.

161 — Koszty administracyjno-gospodarcze.

W ciężar konta 161 księgowane są koszty administracyjno-gospodarcze obejmujące:

- 1) płace podstawowe i dodatkowe personelu inżyniersko-technicznego, urzędników, sprzątaczek, woźnych, praktykantów itp.;
- 2) ubezpieczenia społeczne (j. w.);
- 3) usługi komunalne, koszty delegacji;
- 4) amortyzacja i utrzymanie budynków i lokali administracyjnych;
- 5) transport osobowy własnymi środkami;
- 6) uzupełnienie i szkolenie kadr;
- 7) opłaty pocztowe, telegraficzne, telefoniczne;
- 8) koszty zaopatrzenia i składowania;
- 9) inne koszty administracyjno-gospodarcze.

Ponadto na koncie 161 księguje się w przedsiębiorstwach odpowiednią część kosztów utrzymania jednostki nadrzędnej (wydzielonego zarządu), jeżeli koszty te na zasadzie obowiązujących przepisów obciążają podległe jednostki.

Obciążenie konta 161 następuje w tym przypadku w korespondencji z kontem 092 „Rozrachunki bieżące”.

W jednostkach nadrzędnych utrzymywanych z narzutu na podległe jednostki w ciężar konta 161 księgowane są wszelkie nakłady związane z utrzymaniem tychże

jednostek nadrzędnych, na dobro zaś konta 161 księgowane są w korespondencji z kontem 092 „Rozrachunki bieżące” narzuty przypadające na podległe jednostki.

W jednostkach nadrzędnych nakłady księgowane w ciężar konta 161 grupuje się w analityce następująco:

- 1) płace i ubezpieczenia społeczne,
- 2) delegacje, przejazdy i przeniesienia;
- 3) utrzymanie własnego taboru samochodowego;
- 4) koszty biurowe (opłaty telekomunikacyjne, materiały biurowe, zakup wydawnictw itp.);
- 5) utrzymanie i amortyzacja nieruchomości i ruchomości;
- 6) pozostałe koszty.

Zgromadzone na koncie 161 koszty administracyjno-gospodarcze rozlicza się na poszczególne konta produkcji w rozdziale XIII.

Konto 161 nie wykazuje salda na koniec okresu.

Zasady prowadzenia analityki do konta 161 ustala odrębne przepisy.

162 — Inne koszty ogólne.

W ciężar konta 162 księgowane są inne koszty ogólne obejmujące:

- 1) płace dodatkowe pracowników zatrudnionych bezpośrednio przy robotach budowlanych (151 — 153, 155, 156);
- 2) ubezpieczenia społeczne pracowników zatrudnionych bezpośrednio przy robotach budowlanych (151 — 153, 155, 156);
- 3) bezpieczeństwo i higiena pracy oraz usługi komunalne;
- 4) werbunek siły roboczej i koszty zatrudnienia robotników zamiejscowych;
- 5) racjonalizacja i wynalazczość;
- 6) koszty ochrony i dozoru budowy;
- 7) zużycie tymczasowych budynków i urządzeń budów;
- 8) zużycie drobnego sprzętu budowlanego;
- 9) inne koszty ogólne nie objęte kosztorysem.

Inne koszty ogólne rozlicza się w ciężar poszczególnych kont produkcji w rozdziale XIII.

Konto 162 nie wykazuje salda na koniec okresu.

Zasady prowadzenia analityki do konta 161 ustala odrębne przepisy.

163 — Braki.

Konto 163 ma zastosowanie w odniesieniu do produkcji pomocniczej, w przypadku gdy odpowiednie instrukcje branżowe wprowadzą obowiązek ustalania kosztów braków.

Pod pojęciem braku rozumieć należy wytworzone bądź doprowadzone do określonej fazy produkcyjnej wyroby, nie odpowiadające warunkom technicznym lub warunkom umów z odbiorcami.

Z punktu widzenia stopnia wadliwości należy różnić braki nienaprawialne (bezwzględne) od braków naprawialnych (względnych). Przy brakach naprawialnych konto 163 obciąża się za koszty samej naprawy, natomiast przy brakach nienaprawialnych — za koszt własny wytworzenia w korespondencji z kontem 157.

Konto 163 uznaje się w ciężar konta 135 za uzyskany złom, materiały odpadkowe itp., w pozostałej zaś części stanowiącej ostateczną stratę — w ciężar konta 157.

164 — Przystoje.

Konto 164 służy do ewidencji przestoju rozumianych jako czas bezczynności robotników bądź czas bez-

czynności wydzierżawionych maszyn i mechanizmów budowlanych oraz środków transportowych.

Konto to ma zastosowanie jedynie w przypadku, gdy odpowiednie instrukcje branżowe wprowadzą obowiązek ustalania kosztów przestoju.

W ciężar konta 164 księguje się płace należne za czas przestojów oraz przypadające na nie składki ubezpieczeń społecznych w korespondencji z kontem 141 „Płace podstawowe i dodatkowe” oraz z kontem 083 „Rozrachunki z tytułu ubezpieczeń społecznych”, jak również przypadające na czas przestoju koszty nieczynnych maszyn i mechanizmów oraz środków transportowych w korespondencji z kontem 154 lub z kontami rozdziału VI i VIII.

Konto 164 uznaje się w zależności od przyczyn przestojów w ciężar:

- 1) konta 201 „Straty i zyski” — za straty na przestojach wynikłych na skutek klęsk żywiołowych bądź wypadków losowych;
- 2) konta 162 „Inne koszty ogólne” — za pozostałe koszty przestojów.

167 — Gospodarka uboczna.

Konto 167 służy do syntetycznej ewidencji nakładów i dochodów związanych z prowadzeniem gospodarki ubocznej, głównie dla zaspokajania potrzeb personelu przedsiębiorstwa.

W razie występowania kilku odmian rodzaju gospodarki, konto 167 wymaga prowadzenia doń odpowiedniej analityki.

Efektami działalności gospodarki ubocznej mogą być zarówno produkty materialne (np. zboże, warzywa, owoce) jak i usługi o charakterze nieprodukcyjnym (np. usługi mieszkaniowo-komunalne, hoteli robotniczych). Ewentualne remanenty robót w toku (przy produkcji rzeczowej) pozostają na koncie 167 i przechodzą do bilansu.

Wyniki gospodarki ubocznej przenosi się na konto 201 „Straty i zyski”.

Rozdział XIV — Towary wysłane i usługi wykonane.

W rozdziale XIV występuje konto 179 „Towary wysłane i usługi wykonane”.

179 — Towary wysłane i usługi wykonane.

Na koncie 179 ewidencjonuje się w końcu każdego okresu sprawozdawczego wszelkie towary wysłane (wyroby produkcji pomocniczej i z odpadków), materiały i usługi wykonane, a jeszcze nie sprzedane.

Za moment sprzedaży uważa się moment wysłania faktury do inkasa lub bezpośrednio do odbiorcy (przy fakturach pozainkasowych).

Konto 179 obciąża się w końcu okresu sprawozdawczego na dobro odpowiednich kont rozdziału XI bądź XIII za wyroby i materiały wysłane oraz usługi wykonane, których sprzedaż nie nastąpiła do tego momentu.

Konto 179 uznaje się w następnym okresie sprawozdawczym w momencie sprzedaży, w ciężar odpowiednich kont rozdziału XVI — za sprzedane wyroby, materiały i usługi.

Jednocześnie z tym zapisem uznaje się odpowiednie konta sprzedaży w ciężar kont rozdziału VI.

Rozdział XV — Podatek obrotowy i koszty związane ze sprzedażą.

Rozdział XV obejmuje następujące konta:

- 181 — Podatek obrotowy i od operacji nietowarowych,
- 183 — Koszty sprzedaży.

181 — Podatek obrotowy i od operacji nietowarowych.

Na koncie 181 księguje się podatek obrotowy i od operacji nietowarowych, przypadający od sprzedanych materiałów (wyrobów produkcji pomocniczej i z odpadków) oraz od sprzedanych usług. Zapisy przeciwstawne przyjmuje konto 085 „Rozrachunki z tytułu podatków, danin i opłat”. Konto 181 zamyka się przez przeniesienie w końcu roku w odpowiednich częściach jego salda na konta sprzedaży.

183 — Koszty sprzedaży.

Na koncie 183 księguje się koszty transportu i ekspedycji materiałów (wyrobów produkcji pomocniczej i z odpadków), odpowiednią część kosztów utrzymania jednostek badawczych i doświadczalnych, utrzymywanych przez przedsiębiorstwo, oraz wszelkie inne koszty wliczane na podstawie odpowiednich instrukcji do kosztu sprzedaży.

Sumy zebrane na koncie 183 przenosi się w końcu roku na odpowiednie konta sprzedaży.

Rozdział XVI — Sprzedaż.

Rozdział XVI obejmuje następujące konta:

- 191 — Sprzedaż robót,
- 192 — Sprzedaż wyrobów produkcji ubocznej,
- 195 — Sprzedaż usług,
- 196 — Sprzedaż wyrobów i materiałów.

Konta rozdziału XVI służą do ujęcia sprzedaży robót oraz sprzedaży usług i materiałów.

Ponieważ za moment sprzedaży przyjmuje się moment wezwania zleceniodawcy bądź odbiorcy do uiszczenia należności, księgowania na kontach tego rozdziału dokonywane będą bądź w chwili oddania faktury na inkaso, bądź przy wysłaniu jej bezpośrednio zleceniodawcy, bądź z chwilą wpłaty pieniędzy przez odbiorcę (przy sprzedaży gotówkowej).

191 — Sprzedaż robót.

Konto 191 służy do ujęcia sprzedanych zleceniodawcom robót budowlanych, montażowych, projektowych, geologiczno-poszukiwawczych i naukowo-badawczych.

W ciężar tego konta księguje się:

- 1) rzeczywisty koszt sprzedanych robót w korespondencji z odpowiednimi kontami rozdziału XIII (Ma 151, 152, 153, 155);
  - 2) faktury podwykonawców w korespondencji z kontem 065, 066 bądź 069;
  - 3) koszty sprzedaży w korespondencji z rozdziałem XV.
- Na dobro konta 191 księgowane są faktury za sprzedane roboty w ciężar konta 061, 062 lub 064.

W przypadku kiedy przedsiębiorstwo wykonuje inwestycję własną, stanowiącą przedmiot normalnej podstawowej działalności, fakturę wystawioną w oparciu o kosztorys księguje się Wn 011 „Inwestycje rozpoczęte”, Ma 191 „Roboty sprzedane”.

Saldo konta 191 stanowi wynik netto sprzedaży produkcji podstawowej i podlega w końcu roku przeniesieniu na konto 201 „Straty i zyski”.

W ciągu roku wynik sprzedaży robót oddanych wykazuje się pozaksiegowo w zestawieniu strat i zysków.

Do konta 191 powinna być prowadzona analityka umożliwiająca ujęcie:

- 1) kosztu własnego wykonywanych robót z podziałem na:
  - a) koszty poniesione w związku z robotami wykonywanymi własnym aparatem przedsiębiorstwa,
  - b) koszty poniesione w związku z robotami wykonywanymi przez podwykonawców,
- 2) sumę faktur za sprzedaną produkcję.

Analityka do konta 191 powinna również uwzględniać podział wg rodzajów robót, określonych kontami rozdz. XIII.

192 — Sprzedaż wyrobów produkcji ubocznej.

Na koncie 192 wykazuje się sprzedaż wyrobów, wykonanych z odpadków jako produkcja uboczna.

W ciężar konta 192 księguje się:

- 1) koszt własny sprzedanych wyrobów;
- 2) koszty sprzedaży oraz podatek obrotowy.

Na dobro konta 192 księguje się przy sprzedaży na zewnątrz sumę oddanych do inkasa lub wysłanych do odbiorców faktur (w przypadku rozliczeń pozainkasywanych).

195 — Sprzedaż usług.

Na koncie 195 wykazuje się sprzedaż usług. Zasady działania tego konta są analogiczne do podanych przy koncie 192 „Sprzedaż wyrobów produkcji ubocznej” z tym, że konto 195 uznaje się również za usługi dotyczące inwestycji lub remontów kapitałnych i gospodarki ubocznej wykonane przez produkcję pomocniczą.

196 — Sprzedaż wyrobów i materiałów.

Na koncie 196 wykazuje się sprzedaż materiałów i wyrobów odpłatnie. Zasady działania tego konta są analogiczne do podanych przy koncie 192 „Sprzedaż wyrobów produkcji ubocznej”.

Rozdział XVII — Straty i zyski.

W rozdziale XVII występuje jedno konto — 201 „Straty i zyski”, na którym ujmuje się wyniki ze sprze-

danych robót budowlano-montażowych, projektowych, geologiczno-poszukiwawczych i naukowo-badawczych, sprzedaży wyrobów, usług i materiałów, wyniki gospodarki ubocznej oraz wszelkie inne straty (zyski) nie wliczane do kosztów produkcji bądź sprzedaży, co umożliwia wykazanie ostatecznego wyniku działalności przedsiębiorstwa za rok sprawozdawczy.

Na koncie 201 księguje się w ciągu roku sprawozdawczego (zapisy typowe):

- 1) zyski (straty) z lat ubiegłych, ujawnione w roku bieżącym;
- 2) podatek obrotowy i od operacji nietowarowych z lat ubiegłych;
- 3) przedawnione należności i zobowiązania (spisywane za zgodą jednostki nadrzędnej);
- 4) inne należności i zobowiązania (spisywane za zgodą jednostki nadrzędnej);
- 5) wpływy z należności spisanych jako nieściągalne;
- 6) straty wywołane działaniem siły wyższej (wartość zniszczonych materiałów, towarów i wyrobów, koszty zapobiegania klęskom żywiołowym, koszty usuwania skutków działania siły wyższej itp.) po potrąceniu premii ubezpieczeniowej;
- 7) straty związane z doświadczeniami i próbami przeprowadzonymi na zlecenie władz, pod warunkiem, że doświadczenia i próby nie dotyczyły produkcji bieżącego okresu, bądź że nie były sfinansowane ze środków specjalnie na ten cel przeznaczonych;
- 8) straty z tytułu anulowanych zleceń;
- 9) koszty utrzymania nieczynnych zakładów lub wydziałów;
- 10) wpływy z dzierżawy ruchomości bądź nieruchomości (po potrąceniu kosztów uzyskania tych wpływów);
- 11) różnice między wysokością roszczenia a kosztem własnym zawinionych ubytków i mank;
- 12) nadwyżki (superaty) środków obrotowych;
- 13) drobne różnice spowodowane zaokrągleniem księgowanych kwot.

W końcu miesiąca przenosi się na konto 201 wynik z gospodarki nieprzemysłowej (z konta 167) oraz ewent. odpisy na utworzone rezerwy (z konta 106), a w końcu roku — zysk (stratę) ze sprzedanych robót budowlano-montażowych, projektowych, geologiczno - poszukiwawczych i naukowo-badawczych oraz ze sprzedaży wyrobów, usług i materiałów.

Ostateczne saldo konta 201 wykazywane jest w bilansie, a po jego zatwierdzeniu i dokonaniu podziału zysku (pokrycia strat) podlega przeksięgowaniu w księgach nowego roku na konto 031 „Fundusz statutowy”.

682

ZARZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 17 maja 1952 r.

zmieniające zarządzenie z dnia 31 grudnia 1951 r. w sprawie ustanowienia specjalnych kas poborowych w państwowych biurach notarialnych i zakresu czynności tych kas.

Na podstawie postanowień § 18 i 19 przepisów o rachunkowości budżetowej, stanowiących załącznik do zarządzenia Ministra Finansów z dnia 4 grudnia 1951 r. (Monitor Polski Nr A-101, poz. 1477) zarządza się, co następuje:

§ 1. W zarządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 grudnia 1951 r. w sprawie ustanowienia specjalnych kas poborowych w państwowych biurach notarialnych i zakresu czynności tych kas (Monitor Polski z 1952 r. Nr A-13, poz. 148) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 5 ust. 2 otrzymuje następujące brzmienie:

„2. Wpłaty (ust. 1) powinny być dokonywane dwa razy w miesiącu, w połowie i w końcu miesiąca. Jeżeli jednak pobrane sumy przekroczą kwotę 500 zł, wpłata powinna być dokonana tegoż dnia, a najpóźniej dnia następnego.”;

2) § 8 otrzymuje brzmienie:

„§ 8. Państwowe biura notarialne (sekcje) sporządzają miesięczne sprawozdania o obrotach według ustalonego wzoru (załącznik Nr 1) i przedkładają je w 1 egzemplarzu prezesowi właściwego sądu wojewódzkiego jako jednostce budżetowej,